

FLUVIUS SYSTEM OPERATOR GROEP

Geconsolideerde jaarrekening IFRS

Jaareinde 31 december 2019

Inhoud

FINANCIËLE OVERZICHTEN	3
Geconsolideerde winst- en verliesrekening.....	3
Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	4
Geconsolideerde balans.....	5
Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen	6
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	7
TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING	8
1 Informatie over de onderneming	8
2 Samenvatting van de belangrijkste opname- en waarderingsregels.....	9
2.1 Conformiteitsverklaring en presentatiebasis	9
2.2 Consolidatiecriteria	9
2.3 Gesegmenteerde informatie.....	10
2.4 Belangrijkste waarderingsregels	10
2.5 Samenvatting van de nieuwe standaarden die van toepassing zijn vanaf 2019	16
2.6 Gebruik van ramingen en veronderstellingen.....	18
2.7 Standaarden die werden gepubliceerd, maar die nog niet van kracht zijn	19
3 Bedrijfscombinatie en fusie door overneming	20
RESULTATEN VAN HET JAAR	24
4 Bedrijfsopbrengsten.....	24
5 Diensten en diverse goederen.....	26
6 Personeelsbeloningen	26
7 Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijzigingen in voorzieningen.....	27
8 Financiële resultaten.....	28
9 Belastingen op het resultaat	29
ACTIVA.....	30
10 Immateriële activa.....	30
11 Materiële vaste activa	31
12 Gebruiksrecht	32
13 Investerings in joint ventures en geassocieerde deelnemingen.....	33
14 Overige beleggingen.....	33
15 Restitutierecht op voorzieningen voor personeelsbeloningen.....	33
16 Lange- en kortetermijnvorderingen, andere	34
17 Voorraden	34
18 Handels- en overige vorderingen, vorderingen cashpoolactiviteiten.....	35
19 Geldmiddelen en kasequivalenten.....	35
PASSIVA	36
20 Eigen Vermogen	36
21 Leningen op lange en korte termijn.....	37
22 Voorzieningen voor personeelsbeloningen.....	40
23 Afgeleide financiële instrumenten	48
24 Handelsschulden en overige schulden, schulden cashpoolactiviteiten en actuele belastingverplichtingen.....	49
FINANCIËLE INSTRUMENTEN	50
25 Financiële instrumenten: risico's en reële waarde	50
ANDERE INFORMATIE.....	55
26 Verbonden partijen	55
27 Verplichtingen en onzekerheden	57
28 Gebeurtenissen na balansdatum	57
29 Lijst van de ondernemingen opgenomen in de consolidatie	58
INFORMATIE MET BETREKKING TOT DE MOEDERVENNOOTSCHAP.....	59

Financiële Overzichten

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

(In duizenden EUR)	Toelichting	2019	2018
Bedrijfsopbrengsten	4	1.659.700	1.392.051
Opbrengsten uit contracten met klanten		1.628.959	1.369.772
Overige operationele bedrijfsopbrengsten		30.741	22.279
Bedrijfskosten		-1.640.292	-1.374.139
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen		-150.281	-115.266
Diensten en diverse goederen	5	-916.127	-780.323
Personeelsbeloningen	6	-564.209	-440.980
Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijziging in voorzieningen	7	-8.629	-35.053
Overige operationele bedrijfskosten		-1.046	-2.517
Bedrijfswinst		19.408	17.912
Financiële baten	8	125.030	116.165
Financiële lasten	8	-135.690	-123.883
Winst vóór belastingen		8.748	10.194
Belastingen op het resultaat	9	-8.748	-10.194
Winst over de verslagperiode		0	0

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

(In duizenden EUR)	Toelichting	2019	2018
Winst over de verslagperiode		0	0
Baten en lasten rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen			
Elementen die niet kunnen verplaatst worden naar de winst- en verliesrekening			
Actuariële winsten (verliezen) op voorzieningen voor personeelsbeloningen	22	-28.365	-65.385
Actuariële winsten (verliezen) restitutierecht op voorzieningen voor personeelsbeloningen	22	28.365	65.385
Netto elementen die niet kunnen verplaatst worden naar de winst- en verliesrekening		0	0
Totaalresultaat over de verslagperiode		0	0

Geconsolideerde balans

(In duizenden EUR)	Toelichting	2019	2018
Vaste activa		4.094.994	4.228.706
Immateriële activa	10	2.150	2.697
Materiële vaste activa	11	5.451	16.414
Gebruiksrecht activa	12	36.972	0
Investeringen in joint ventures en geassocieerde deelnemingen	13	16	16
Overige beleggingen	14, 25	905	845
Restitutierecht op voorzieningen voor personeelsbeloningen	15	258.499	256.730
Langetermijnvorderingen, andere	16	3.791.001	3.952.004
Vlottende activa		1.104.429	534.445
Voorraden	17	78.542	68.088
Kortetermijnvorderingen, andere	16	170.000	0
Handels- en overige vorderingen	18, 25	391.907	327.328
Vorderingen cashpoolactiviteiten	18, 25	435.758	136.934
Geldmiddelen en kasequivalenten	19	28.222	2.095
TOTAAL ACTIVA		5.199.423	4.763.151
EIGEN VERMOGEN	20	1.617	10.500
Eigen vermogen toe te rekenen aan de aandeelhouders van de vennootschap		1.517	10.407
Aandelenkapitaal, reserves en ingehouden winsten		1.517	10.407
Minderheidsbelangen		100	93
VERPLICHTINGEN		5.197.806	4.752.651
Langlopende verplichtingen		4.112.761	4.260.875
Leningen en overige financieringsverplichtingen	21, 25	3.821.108	3.991.963
Leaseverplichtingen	12	26.937	6.545
Voorzieningen voor personeelsbeloningen	22	245.624	224.587
Afgeleide financiële instrumenten	23	6.217	5.637
Voorzieningen, andere	22	12.875	32.143
Kortlopende verplichtingen		1.085.045	491.776
Leningen en overige financieringsverplichtingen	21, 25	637.986	28.456
Leaseverplichtingen	12	10.472	1.787
Handels- en overige schulden	24, 25	300.538	271.482
Schulden cashpoolactiviteiten	24, 25	133.069	187.978
Actuele belastingverplichtingen	24, 25	2.980	2.073
TOTAAL PASSIVA		5.199.423	4.763.151

Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen

(In duizenden EUR)	Aandelen- kapitaal	Reserves	Overge- dragen winst	Eigen vermogen toe te rekenen aan de aandeel- houders van de vennootschap	Minder- heidsbe- langen	Totaal
Totaal op 1 januari 2018	915	72	19	1.006	93	1.099
Fusie door overneming	9.260	141	0	9.401	0	9.401
Resultaat over de verslagperiode	0	0	0	0	0	0
Niet-gerealiseerde resultaten	0	0	0	0	0	0
Totaalresultaat over de verslagperiode	9.260	141	0	9.401	0	9.401
Totaal op 31 december 2018	10.175	213	19	10.407	93	10.500
Totaal op 1 januari 2019	10.175	213	19	10.407	93	10.500
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0	0	0	7	7
Terugbetaling aandeel in het eigen vermogen	-8.891	0	1	-8.890	0	-8.890
Resultaat over de verslagperiode	0	0	0	0	0	0
Niet-gerealiseerde resultaten	0	0	0	0	0	0
Totaalresultaat over de verslagperiode	-8.891	0	1	-8.890	7	-8.883
Totaal op 31 december 2019	1.284	213	20	1.517	100	1.617

Verdere informatie werd opgenomen in de toelichtingen 'Bedrijfscombinatie en fusie door overneming' en 'Eigen vermogen'.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(In duizenden EUR)	Toelichting	2019	2018
Resultaat over de verslagperiode		0	0
Afschrijvingen immateriële activa	7	713	-183
Afschrijvingen materiële vaste activa en gebruiksrecht activa	7	13.228	0
Mutatie voorzieningen (terugname -; toevoeging +)	22	-19.268	32.143
Waardevermindering op vlottende activa (terugname -; toevoeging +)	25	13.956	380
Min-/meerwaarde op realisatie handelsvorderingen		465	337
Netto financieringslasten	8	10.080	7.912
Waardering naar reële waarde afgeleide financiële instrumenten	23	580	-194
Winst en verlies op vaste activa		-827	1.088
Belastingkosten	9	8.748	10.194
Bedrijfskasstroom vóór wijziging in bedrijfskapitaal en in voorzieningen voor personeelsbeloningen		27.675	54.390
Mutatie voorraden		-10.454	-376
Mutatie handels- en overige vorderingen		-88.202	38.507
Mutatie handels- en overige schulden		29.076	-64.091
Mutatie personeelsbeloningen	22	19.268	-32.143
Netto bedrijfskasstroom		-50.312	-58.103
Betaalde financiële lasten		-131.457	-136.635
Ontvangen financiële baten		124.547	122.775
Financiële korting op inkomende facturen		408	420
Betaalde (ontvangen) winstbelastingen	9	-7.842	-21.453
Netto kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		-36.981	-38.606
Ontvangsten uit de verkoop van materiële vaste activa		2.500	-453
Verwerving van immateriële activa		-65	0
Verwerving van materiële vaste activa		-926	-2.450
Verwerving van bedrijfscombinaties		0	18.205
Ontvangsten uit verkoop van overige beleggingen, investeringen in ondernemingen		222	0
Ontvangsten (verwerving) langetermijnvorderingen		0	28
Netto kasstroom uit investeringsactiviteiten		1.731	15.330
Terugbetaling aandelenkapitaal	20	-8.891	0
Mutatie minderheidsbelangen	20	7	0
Aflossing van leningen	21	-3.500	-1.750
Betaling van leaseverplichtingen		-12.050	-862
Mutatie financiële kortetermijnschulden	21	439.544	24.956
Mutatie cashpool		-353.733	-28.363
Netto kasstroom uit financieringsactiviteiten		61.377	-6.019
Netto beweging geldmiddelen		26.127	-29.295
Geldmiddelen en kasequivalenten - begin van de verslagperiode	18	2.095	31.390
Geldmiddelen en kasequivalenten - einde van de verslagperiode	18	28.222	2.095

Toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening

1 Informatie over de onderneming

Fluvius System Operator, afgekort Fluvius, is een coöperatieve vennootschap (cv), gevestigd in België, Brusselsesteenweg 199, 9090 Melle en ingeschreven in het ondernemingsregister van Gent (afdeling Gent) onder het nummer 0477.445.084.

Op 1 juli 2018 ontstaat Fluvius System Operator cv uit de fusie van Eandis System Operator cv met haar sectorgenoet Infracx cv waarbij Infracx wordt overgenomen door Eandis System Operator. Deze laatste wijzigt haar naam naar Fluvius System Operator cv (zie toelichting 'Bedrijfscombinatie en fusie door overneming').

Dit nieuwe nutsbedrijf neemt onder meer het netbeheer voor elektriciteit en aardgas voor Vlaanderen op zich, maar ook de riolerings- en kabelactiviteiten van het vroegere Infracx maken deel uit van Fluvius System Operator.

De geconsolideerde jaarrekening van Fluvius voor de periode die werd afgesloten op 31 december 2019 bevat de informatie van de onderneming en haar dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen (zie toelichting 'Lijst van de ondernemingen opgenomen in de consolidatie'). Samen vormen ze de 'Groep'.

Aangezien de overname van Infracx cv heeft plaatsgevonden op 1 juli 2018, bevat de winst- en verliesrekening van 2018 de resultaten van de overgenomen onderneming van het tweede semester van 2018.

De aandeelhouders van Fluvius zijn opdrachthoudende verenigingen (OV's) in het Vlaamse Gewest (België). Gedurende 2019 werden herstructureringen aan hun juridische structuur aangebracht waardoor hun aantal is verminderd van veertien naar elf OV's: Gaselwest, Imewo, Intergem, Iveka, Iverlek, Sibelgas, Infracx West (vanaf 1 januari 2020, naamswijziging naar Fluvius West), Fluvius Limburg (fusieonderneming van Inter-energa met Inter-aqua en Inter-media), Fluvius Antwerpen (fusieonderneming van Iveg met IMEA, het op 1 april 2019 overgenomen bedrijf Integan en enkele gemeenten van Iveka), PBE (fusie met Intergas) en Riobra.

De aandeelhouders van Fluvius System Operator cv vormen samen met de Groep, Fluvius OV en Interkabel Vlaanderen cv de 'Economische Groep Fluvius', die eveneens haar IFRS resultaten publiceert.

De hoofdpdracht van Fluvius System Operator bestaat uit de exploitatie van het distributienetbeheer elektriciteit en aardgas; de ontwikkeling, de exploitatie, het gebruik en het onderhoud van andere leidinggebonden nutsvoorzieningen (riolering, openbare verlichting, (kabel)netwerken, warmte); het uitoefenen van alle activiteiten als databeheerder en als warmtebeheerder; het beheer van strategische participaties en van het toegangsregister; het uitlezen van metergegevens; het leveren van energiediensten en van management- en andere diensten.

De netinfrastructuur van elektriciteit, aardgas en andere nutsvoorzieningen blijft eigendom van de OV's. De OV's die actief zijn in de distributie van elektriciteit en aardgas, zijn de houders van de erkenning als netbeheerder voor elektriciteits- en gasdistributie uitgereikt door de Vlaamse energieregulator VREG.

Fluvius is in alle Vlaamse steden en gemeenten actief. De multi-utility-aanpak (meerdere nutsvoorzieningen binnen één bedrijf) zal binnen Fluvius voor financiële en operationele efficiëntie zorgen. Hoe beter nutswerken qua planning en aanpak op elkaar kunnen worden afgestemd, hoe minder hinder ze veroorzaken en hoe minder vaak de straat opengebroken moet worden.

De Groep stelde gedurende 2019 gemiddeld 4.637 personen tewerk en doet een beroep, via detachering, op gemiddeld 788 personen van Fluvius OV.

De onderneming voert haar exploitatietaken uit aan kostprijs zonder enige commerciële marge aan te rekenen aan voornamelijk de OV's. Dat betekent dat alle kosten worden doorgerekend volgens afgesproken toewijzingsregels. Elke maand factureert Fluvius System Operator elk van de OV's voor de geleverde operationele diensten. Het resultaat van de Groep is hierdoor zonder winst of verlies.

De OV's hebben Fluvius System Operator aangewezen als hun werkmaatschappij. De Vlaamse energieregulator VREG verleende toestemming aan de distributienetbeheerders voor energie Gaselwest, Imewo, Intergem, Iveka, Iverlek, Sibelgas, Infrac West, PBE, Fluvius Antwerpen en Fluvius Limburg om een beroep te doen op de diensten van Fluvius System Operator als werkmaatschappij voor elektriciteit en gas. Deze toestemming geldt respectievelijk tot 25 september 2026 (elektriciteit) en 14 oktober 2027 (gas).

Fluvius heeft gekozen voor een rating bij de ratingagentschappen Moody's Investor Service ("Moody's") en Creditreform Rating AG ("Creditreform"). Op 1 juli 2018 was deze rating bij Moody's A3 met positieve vooruitzichten en op 25 juli 2019 werden de vooruitzichten aangepast naar stabiel. Op 15 oktober 2018 was de rating bij Creditreform A+ met stabiele vooruitzichten en op 2 augustus 2019 werd deze rating bevestigd.

Voor meer informatie bezoek onze website www.fluvius.be

Dit financieel verslag voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2019 werd op 25 maart 2020 goedgekeurd door de Raad van Bestuur.

2 Samenvatting van de belangrijkste opname- en waarderingsregels

2.1 Conformiteitsverklaring en presentatiebasis

De geconsolideerde jaarrekening werd opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals gepubliceerd door de International Accounting Standard Board (IASB) en goedgekeurd door de Europese Unie. De Groep heeft geen enkele nieuwe IFRS Standaard, die pas na 2019 moet worden toegepast, vroegtijdig geïmplementeerd.

De geconsolideerde jaarrekening werd uitgedrukt in duizenden euro, zijnde de functionele valuta en de presentatievaluta van de Groep. Ze werd opgesteld in de veronderstelling dat de bedrijfsvoering werd verdergezet en volgens de historische kostprijsmethode behoudens anders vermeld.

2.2 Consolidatiecriteria

De geconsolideerde jaarrekening omvat alle dochterondernemingen waarover de Groep zeggenschap heeft. Zeggenschap bestaat wanneer de Groep de macht heeft om het financiële en operationele beleid van de entiteit te sturen teneinde voordelen te verkrijgen uit haar activiteiten. Dergelijke zeggenschap wordt verondersteld te bestaan indien Fluvius System Operator, direct of indirect, houder is van meer dan de helft van de stemrechten van de entiteit. Het bestaan en effect van potentiële stemrechten die op dat moment uitoefenbaar of converteerbaar zijn, worden in overweging genomen bij de beoordeling of de Groep de macht heeft om het financiële en operationele beleid van een andere entiteit te sturen.

Dochterondernemingen worden volledig geconsolideerd vanaf de datum waarop de Groep feitelijk zeggenschap verkrijgt tot de datum waarop de zeggenschap eindigt.

Investerings in geassocieerde deelnemingen zijn ondernemingen waarin een invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het financieel en operationeel beleid, maar waarover geen controle is. Dit wordt meestal aangetoond door het bezit van 20% tot 50% van de stemgerechtigde aandelen.

Joint ventures zijn ondernemingen waarover een gezamenlijke controle wordt uitgeoefend.

Deze investeringen worden verwerkt in de consolidatie volgens de vermogensmutatiemethode vanaf de datum waarop de invloed van betekenis of de gezamenlijke controle begint tot de datum waarop deze situatie eindigt.

De financiële verslaggeving van de dochterondernemingen, investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures wordt opgesteld voor hetzelfde boekjaar als dat van de moederonderneming, gebruikmakend van dezelfde boekhoudprincipes.

De transacties tussen de dochterondernemingen van de Groep, balansposten en niet-gerealiseerde winsten en verliezen op transacties binnen de Groep worden geëlimineerd.

Minderheidsbelangen in de netto activa van de geconsolideerde dochterondernemingen worden in het eigen vermogen afzonderlijk van het eigen vermogen van de moedermaatschappij opgenomen. Minderheidsbelangen bestaan uit het bedrag van die belangen op de overnamedatum van de bedrijfscombinatie en het aandeel van de minderheid in de wijzigingen in het eigen vermogen sinds de datum van de bedrijfscombinatie. Verliezen die van toepassing waren op de minderheid die hoger liggen dan de minderheidsbelangen in het eigen vermogen van de dochteronderneming, worden toegerekend aan de groepsbelangen met uitzondering van het geval waarin de minderheid een bindende verplichting heeft om aanvullende investeringen te doen om de verliezen te compenseren en hiertoe in staat is.

Een lijst van de ondernemingen van de Groep is opgenomen in de toelichting 'Lijst van de ondernemingen opgenomen in de consolidatie'.

2.3 Gesegmenteerde informatie

De Groep onderscheidt geen verschillende segmenten, noch op het vlak van de activiteiten, noch op geografisch vlak aangezien de Groep opbrengsten genereert als werkmaatschappij voor haar Vlaamse opdrachthoudende verenigingen.

2.4 Belangrijkste waarderingsregels

De toegepaste waarderingsregels zijn consistent met de principes van vorige boekjaren behalve voor deze die dienden aangepast te worden naar aanleiding van de nieuwe standaard m.b.t. leasing (zie toelichting 'Samenvatting van de standaarden die van toepassing zijn vanaf 2019').

a) Opbrengsten

Opbrengsten uit contracten met klanten

De voornaamste opbrengstenstroom van de Groep resulteert uit de *doorrekening van kosten aan opdrachthoudende verenigingen* in het kader van haar hoofdopdracht. De gemaakte kosten worden op maandbasis doorgerekend aan de aandeelhouders, zijnde de opdrachthoudende verenigingen.

De opbrengstenstroom uit de *facturatie werken derden* omvat diverse uitgevoerde werken voor derden in het kader van onder meer EDLB (Energie Diensten voor Lokale Besturen) en de openbare verlichting. De EDLB activiteiten worden aangeboden aan de aangesloten openbare besturen (steden en gemeenten) aan kostprijs ter ondersteuning van het lokale energiebeleid. Daarnaast is de Groep verantwoordelijk voor het beheer van het openbare verlichtingspark van de gemeenten.

De opbrengsten uit facturatie werken derden worden gewaardeerd op basis van de vergoeding waar de Groep verwacht recht op te hebben in het contract. De contracten omvatten geen variabele elementen. De Groep boekt opbrengsten zodra de prestatieverplichtingen zijn nagekomen, namelijk wanneer de controle overgedragen wordt aan de klant. Specifiek volgt de

opbrengsterkenning het vijfstappenmodel. Stap 1 in dit model is de identificatie van de contracten met de klant; stap 2 de identificatie van de prestatieverplichtingen in de contracten; stap 3 de bepaling van de transactieprijs; stap 4 de toerekening van de transactieprijs aan de prestatieverplichtingen en stap 5 opbrengsterkenning wanneer de prestatieverplichtingen zijn nagekomen.

De EDLB opbrengsten worden erkend op een bepaald punt in de tijd, met name bij de voorlopige oplevering van de werken na aanvaarding van de klant. De opbrengsten uit openbare verlichting worden tevens erkend op een bepaald punt in de tijd, dit is wanneer de prestatieverplichtingen zijn nagekomen.

Overige operationele opbrengsten

De overige operationele opbrengsten omvatten voornamelijk het grondverzet bij synergiewerken, waarbij aan de andere nutsbedrijven hun respectievelijk aandeel wordt doorgerekend alsook terugbetalingen van algemene onkosten van aannemers, verzekeringen en andere instanties.

Financiële baten en ontvangen dividenden

De *financiële baten* omvatten intresten voornamelijk gerealiseerd uit het doorlenen van gelden afkomstig van de obligatieleningen en uit de cashpoolactiviteiten. Die intresten worden geboekt wanneer ze verworven zijn en worden opgenomen over de periode waarop ze betrekking hebben (rekening houdend met de effectieve rentevoet van het actief), tenzij er twijfel bestaat over de invorderbaarheid.

b) Kosten

Kosten worden opgenomen in de winst- en verliesrekening in het jaar waarin ze zich voordoen.

De *premies voor Rationeel EnergieGebruik (REG)* uitbetaald aan particulieren en ondernemingen worden als een kost opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Deze premies worden toegekend wanneer de particulieren en ondernemingen investeren in energiebesparingen (het plaatsen van isolatie, hoogrendementsbeglazing, relighting) en hernieuwbare energie toepassingen (zonneboiler, warmtepomp, warmtepompboiler). Deze premies worden ieder jaar geëvalueerd in overleg met de Vlaamse Overheid en kunnen variëren in grootte en toepassing. Per kalenderjaar wordt een REG-actieplan afgesproken.

De *financiële lasten* omvatten intresten van leningen, berekend volgens de effectieve rentevoetmethode, en bankkosten. Alle intresten en andere gemaakte kosten in verband met financiële transacties zoals indekkingsopties worden als financiële kosten geboekt wanneer ze zich voordoen.

De *belastingen op het resultaat* van het boekjaar omvatten de verschuldigde belastinglast. De belasting op het resultaat wordt geboekt in de winst- en verliesrekening. De courante belastinglasten zijn de verwachte belastingsschulden op het belastbaar inkomen van het jaar, gebaseerd op belastingtarieven die gelden op de balansdatum, en elke aanpassing aan belastingsschulden van voorgaande jaren.

c) Immateriële activa

Immateriële activa worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met eventuele gecumuleerde afschrijvingen en eventuele gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen.

Immateriële activa met een bepaalde gebruiksduur worden afgeschreven volgens de lineaire afschrijvingsmethode over hun verwachte gebruiksduur.

Het jaarlijks afschrijvingspercentage op basis van de geschatte gebruiksduur is als volgt:

Software	20,00%
Geactiveerde ontwikkelingskosten	20,00%

d) Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd aan historische kostprijs verminderd met de gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardevermindingsverliezen. De historische kostprijs omvat de initiële aankoopprijs vermeerderd met rechtstreeks toerekenbare kosten om het actief operationeel te maken zoals beoogd door het management.

Afschrijvingen

Afschrijvingen worden maandelijks ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht volgens de lineaire methode vanaf de maand volgend op de ingebruikname. De afschrijvingen worden berekend over de verwachte economische gebruiksduur van ieder onderdeel van het materieel vast actief.

De jaarlijkse afschrijvingspercentages op basis van de initiële verwachte gebruiksduur zijn als volgt:

Meubilair en uitrusting	10,00%
Inrichtingskosten gehuurde gebouwen	10,00% en 11,12%
Computerapparatuur en hardware	20,00% en 33,33%
Proeftuin EVA (Elektrische Voertuigen in Actie)	50,00%
Oplaadpalen voor elektrische voertuigen	10,00%
(Motor)fietsen	20,00%
Overige materiële vaste activa	10,00%

Kosten voor herstelling en instandhouding die de toekomstige economische voordelen niet vergroten, worden als lasten in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Meer- en minderwaarde op verkopen

Netto winsten en verliezen gerealiseerd op de verkoop van materiële vaste activa worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. Ze worden opgenomen, wanneer de wezenlijke risico's en voordelen van eigendom worden overgedragen aan de koper, het waarschijnlijk is dat de economische voordelen met betrekking tot de transactie naar de onderneming zullen vloeien, de reeds gemaakte of nog te maken kosten met betrekking tot de transactie op betrouwbare wijze kunnen worden gewaardeerd en er geen feitelijke zeggenschap meer is over de materiële vaste activa.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor de materiële vaste activa wordt op elke balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig zou kunnen zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, moet de realiseerbare waarde van het actief worden geschat.

Een bijzondere waardevermindering wordt opgenomen indien de boekwaarde hoger is dan de verwachte realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen worden direct opgenomen in de winst- en verliesrekening.

e) Leasing

Vanaf 1 januari 2019 werden, naar aanleiding van de implementatie van IFRS16, de volgende grondslagen voor financiële verslaggeving van de Groep toegepast.

Gebruiksrecht activa

De Groep neemt activa voor gebruiksrechten op vanaf de ingangsdatum van de lease (d.w.z. de datum waarop de onderliggende activa beschikbaar zijn voor gebruik). Activa voor gebruik worden gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met eventuele gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardevermindingsverliezen, en gecorrigeerd voor eventuele herwaardering van leaseverplichtingen. De kostprijs van gebruiksrechten omvat het bedrag van de opgenomen

leaseverplichtingen, de gemaakte initiële directe kosten en leasebetalingen die op of vóór de ingangsdatum zijn gedaan, verminderd met eventuele ontvangen leasevoordelen. Tenzij de Groep redelijkerwijs zeker is dat de eigendom van het geleasede actief aan het einde van de leaseperiode wordt verkregen, worden de opgenomen gebruiksrechten lineair afgeschreven over de kortere geschatte gebruiksduur en de leaseperiode. De gebruiksrechten zijn onderworpen aan bijzondere waardeverminderingen.

Leaseverplichtingen

Op de ingangsdatum van de lease neemt de Groep leaseverplichtingen op die worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de leasebetalingen die over de leaseperiode moeten worden voldaan. De leasebetalingen omvatten vaste betalingen (inclusief vaste betalingen in wezen) minus eventuele te ontvangen leasevoordelen, variabele leasebetalingen die afhankelijk zijn van een index of een koers, en bedragen die naar verwachting zullen worden betaald als restwaarde. De leasebetalingen omvatten ook de uitoefenprijs van een aankoopoptie waarvan redelijkerwijs zeker is dat deze door de Groep zal worden uitgeoefend en betalingen van boetes voor het beëindigen van een leaseovereenkomst. De variabele leasebetalingen die niet afhankelijk zijn van een index of een koers, worden opgenomen als last in de periode waarin de gebeurtenis of de voorwaarde die de betaling veroorzaakt, zich voordoet.

Bij de berekening van de contante waarde van de leasebetalingen gebruikt de Groep de impliciete rentevoet of de gewogen gemiddelde rentevoet op de ingangsdatum van de lease als de rentevoet in het leasecontract niet direct kan worden bepaald. Na de ingangsdatum wordt het bedrag van de leaseverplichtingen verhoogd om de aangroei van rente weer te geven en verlaagd voor de betaalde leasebetalingen. Bovendien wordt de boekwaarde van leaseverplichtingen geherwaardeerd als er een wijziging optreedt in de leaseperiode, een wijziging in de wezenlijke vaste leasebetalingen of een wijziging in de beoordeling om het onderliggende actief te kopen.

Leaseovereenkomsten op korte termijn en leasing van activa met een lage waarde

De Groep past de vrijstelling voor de erkenning van huurovereenkomsten op korte termijn toe op de huurovereenkomsten met een huurtermijn van 12 maanden of minder vanaf de ingangsdatum en die geen aankoopoptie bevatten. Eveneens wordt de vrijstelling toegepast voor activa met een lage waarde van minder dan 5.000 euro.

Leasebetalingen op korte termijn lease en lease van activa met een lage waarde worden niet op de balans geactiveerd, maar als een huurkost ten laste genomen gedurende de leaseperiode.

f) Deelnemingen in joint ventures en geassocieerde deelnemingen

De deelnemingen worden geboekt op de transactiedatum.

Deze investeringen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij deze niet op een betrouwbare wijze kan worden bepaald. In dat geval worden ze geboekt aan aanschaffingswaarde.

Een bijzondere waardevermindering wordt opgenomen indien de boekwaarde hoger is dan de verwachte realiseerbare waarde.

g) Overige beleggingen

Elk type belegging wordt geboekt op de transactiedatum.

Beleggingen in eigen-vermogensinstrumenten omvatten deelnemingen in ondernemingen waarin de Groep noch zeggenschap noch een belangrijke invloed heeft. Dit is het geval bij ondernemingen waarin de Groep minder dan 20 % van de stemrechten bezit. Die beleggingen worden geklasseerd als voor verkoop beschikbare financiële activa, en worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij deze niet op een betrouwbare wijze kan worden bepaald. In dat geval worden ze geboekt aan aanschaffingswaarde.

De effecten van herwaarderingsen worden verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Een bijzondere waardevermindering wordt opgenomen indien de boekwaarde hoger is dan de verwachte realiseerbare waarde.

h) Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde die wordt bepaald aan de hand van de methode van het voortschrijdend gewogen gemiddelde.

Een waardevermindering wordt toegepast op voorraadartikelen die, gezien hun verouderde staat, niet meer voor exploitatie bruikbaar zijn of waarvan de geraamde verkoopwaarde lager ligt dan de boekwaarde. Indien voorraadartikelen meer dan één jaar niet gebruikt worden, wordt een waardevermindering van 100,00 % toegepast.

Die afschrijvingen worden opgenomen als last in de winst- en verliesrekening.

i) Handels- en overige vorderingen

De vorderingen worden geboekt voor hun geamortiseerde kostprijs.

Een provisie voor dubieuze debiteuren wordt aangelegd op basis van de verwachte toekomstige verliezen voor een periode van 12 maanden en dit vanop het moment dat de vordering ontstaat. Vorderingen waarvoor het risico op inning hoger ligt, worden op hun volledige looptijd geanalyseerd.

De Groep heeft een relatief laag risico voor wat betreft facturen aan opdrachthoudende verenigingen omwille van de steun die zij genieten van de Vlaamse Overheid. Hieruit volgend en doordat de vorderingen geen financieringscomponent kennen, heeft de Groep gekozen om de 'simplified approach' te hanteren voor de afwaardering van handelsvorderingen. Deze methode vertrekt van de historische afwaarderingen op de verkopen van de afgelopen drie boekjaren. Deze verhouding wordt toegepast op de huidige uitstaande vorderingen om zo tot de provisie van dubieuze debiteuren te komen.

Voor de langetermijnvorderingen op de opdrachthoudende verenigingen wordt een alternatieve aanpak ('alternative approach') gehanteerd om tot een eventuele afwaardering te komen. Hierbij wordt de kans geëvalueerd dat de tegenpartij - waarop de vordering betrekking heeft - in gebreke blijft, vermenigvuldigd met het mogelijke niet-recupereerbare verlies. Dit percentage wordt toegepast op de uitstaande vorderingen om tot een eventuele afwaardering te komen.

De waardeverminderingen worden opgenomen als last in de winst- en verliesrekening.

j) Geldmiddelen en kasequivalenten

Geldmiddelen en kasequivalenten omvatten contanten, direct opvraagbare tegoeden bij kredietinstellingen en andere kortlopende, uiterst liquide beleggingen (maximale looptijd van drie maanden) die onmiddellijk kunnen worden omgezet in geldmiddelen. Ze worden gewaardeerd aan nominale waarde die overeenstemt met de reële waarde. In het kasstroomoverzicht worden deze middelen gepresenteerd als geldmiddelen en kasequivalenten.

k) Leningen

Opgenomen rentedragende leningen worden initieel opgenomen tegen reële waarde verminderd met toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden rentedragende leningen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij het verschil tussen de kostprijs en het aflossingsbedrag op basis van de effectieve-rentemethode in de winst- en verliesrekening wordt opgenomen over de looptijd van de lening.

l) Personeelsbeloningen

Pensioenregelingen en andere vergoedingen toegekend na uitdiensttreding

De bijdragen voor toegezegde-bijdragenregelingen worden ten laste van het resultaat opgenomen op het moment dat ze verschuldigd zijn. Tot en met 2015 gebeurde de waardering van deze fondsen aan intrinsieke waarde en werd elk individueel verschil tussen de wiskundige reserve en het gegarandeerd minimum opgenomen als een schuld in de financiële staten.

Vanaf 2016 werd de rendementsgarantie aangepast en deze is nu variabel (zie toelichting 'Voorziening voor personeelsbeloningen'). De voorziening voor toegezegde-

bijdragenpensioenplannen wordt bijgevolg gewaardeerd volgens de Projected Unit Credit (PUC) methode zonder projectie van de toekomstige premie. Voor het Organisme voor de Financiering van de Pensioenen (O.F.P.) Enerbel wordt vanaf 2018 het patronale gedeelte berekend volgens de PUC-methode met projectie van de toekomstige premies. Het gedeelte van de werknemer wordt nog steeds via de PUC-methode zonder projectie van de toekomstige premies geëvalueerd gezien de werknemerspremies niet afhankelijk zijn van de anciënniteit.

Het in de balans opgenomen bedrag is het verschil tussen deze voorziening en de reële waarde van de fondsbeleggingen.

De verplichtingen van de Groep betreffende de toegezegd-pensioenregelingen en de kosten die eruit voortvloeien, worden gewaardeerd op basis van de PUC-methode. Het in de balans opgenomen bedrag vertegenwoordigt het verschil van de contante waarde van de omschreven pensioenverplichtingen (Defined Benefit Obligation) en de reële waarde van fondsbeleggingen. Herwaardering omvat actuariële winst en verlies en het rendement op fondsbeleggingen (exclusief intrest) die direct worden opgenomen in de balans en als winst of last in de periode waarin ze zich voordoen. Ze worden opgenomen in het overzicht van niet-gerealiseerde resultaten, die niet kunnen worden verplaatst naar de winst- en verliesrekening.

Pensioenkosten van verstreken diensttijd worden opgenomen in de winst- en verliesrekening gedurende de periode waarin de wijziging van het pensioenplan plaatsvond.

Netto rentekosten worden berekend op de netto personeelsverplichtingen door toepassing van de disconteringsvoet bij het begin van de periode.

Het bedrag in de winst- en verliesrekening bestaat uit de pensioenkosten (de aan het boekjaar toegerekende pensioenkosten, pensioenkosten van verstreken diensttijd, actuariële winst of verlies op andere langetermijnpersoneelsbeloningen alsook eventuele inperkingen en afwikkelingen) en de netto rentekosten.

De Groep rapporteert de pensioenkosten en de rentekosten in de winst- en verliesrekening op de lijn Personeelsbeloningen en Andere financiële resultaten. De actuariële winst of verlies wordt opgenomen in het niet-gerealiseerde resultaat.

Andere langetermijnpersoneelsbeloningen bevatten afscheids- en jubileumpremies en overgedragen verlof- of overuren.

Deze voordelen worden op dezelfde wijze behandeld als pensioenregelingen, doch de actuariële winsten en verliezen worden onmiddellijk opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Alle personeelsbeloningen worden jaarlijks gewaardeerd door een erkend actuaaris.

Restitutierecht op voorzieningen voor personeelsbeloningen

Een restitutierecht op voorzieningen voor personeelsbeloningen werd opgenomen als een actief aangezien het absoluut zeker is dat een andere partij (de aandeelhouders, opdrachthoudende verenigingen) alle verplichtingen overneemt die betrekking hebben op de personeelsrechten van het in dienst zijnde of gepensioneerd personeel van de onderneming.

De restitutierechten worden bijgevolg opgenomen aan dezelfde waarde als de opgenomen voorzieningen voor personeelsbeloningen (i.e. reële waarde). De aanpassingen in de periode als gevolg van veranderingen in de veronderstellingen of ervaringsaanpassingen worden alle opgenomen als niet-gerealiseerde resultaten alsook deze aanpassingen voor de restitutierechten.

m) Afgeleide financiële instrumenten

De Groep maakt gebruik van afgeleide financiële instrumenten (Interest Rate Swaps - IRS) om de renterisico's af te dekken die voortvloeien uit haar financieringsactiviteit. De afgeleide financiële instrumenten worden bij een eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde. De winst of het verlies uit fluctuaties van de reële waarde wordt onmiddellijk opgenomen in de winst- en verliesrekening. De reële waarde van de renteswaps is het geschatte bedrag dat de Groep zou ontvangen of betalen om de swap op balansdatum te beëindigen, waarbij rekening is gehouden

met de actuele rente, de waarde van de optie en de kredietwaardigheid van de tegenpartij van de swap.

De Groep past geen hedge accounting toe.

n) Handels- en overige schulden

Handels- en overige schulden worden gewaardeerd aan nominale waarde.

o) Belastingen

Belastingen op het resultaat van het boekjaar omvatten de verschuldigde belastingen. Die belasting bevat de verwachte belastingverplichting op het belastbaar inkomen van het jaar en aanpassingen aan de belastingsschulden van vorige jaren. Voor de berekening van de belastingen op het belastbaar inkomen van het jaar worden de op het ogenblik van afsluiting van kracht zijnde belastingtarieven (of belastingtarieven waarvan het wetgevingsproces materieel werd afgesloten) gebruikt.

2.5 Samenvatting van de nieuwe standaarden die van toepassing zijn vanaf 2019

De nieuwe en gewijzigde standaarden en interpretaties die van kracht zijn vanaf 1 januari 2019 en **geen belangrijke invloed** hebben op de geconsolideerde financiële staten van de Groep waren de volgende:

- Wijzigingen in IFRS 9 *Financiële Instrumenten* – Kenmerken van vervroegde terugbetaling met negatieve compensatie
- Wijzigingen in IAS 19 *Personeelsbeloningen* - Wijzigingen, Inperking of Afwikkeling van een Plan
- Wijzigingen in IAS 28 *Investerings in geassocieerde deelnemingen en joint ventures* – Langetermijnbelangen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures
- IFRIC 23 *Onzekerheid over fiscale behandelingen van inkomsten*
- Jaarlijkse verbeteringen van IFRS - cyclus 2015–2017

IFRS 16 Leases, van kracht vanaf 1 januari 2019, heeft geleid tot de volgende **wijzigingen in de grondslagen van de financiële verslaggeving**

IFRS 16 vervangt IAS 17 Leases, IFRIC 4 Bepaling of een overeenkomst een lease bevat, SIC-15 Operationele leases - incentives en SIC-27 Evaluatie van de inhoud van transacties met betrekking tot het juridisch karakter van een lease-overeenkomst. De standaard legt de principes vast voor de opname, waardering, presentatie en toelichting van huurcontracten en vereist dat huurders alle huurcontracten onder één balansmodel verwerken. De verwerking van verhuur onder IFRS 16 is nagenoeg ongewijzigd ten opzichte van IAS 17. De verhuurders blijven de lease opnemen als operationele of financiële leasing met vergelijkbare principes als in IAS 17. Daarom heeft IFRS 16 geen impact op leases waarbij de Groep als verhuurder optreedt.

De Groep implementeerde IFRS 16 met toepassing van de *modified retrospective approach – option 2* met datum van eerste toepassing op 1 januari 2019. Hierdoor werd het cumulatieve effect door het toepassen van IFRS 16 zichtbaar bij aanvangsdatum waarbij in de openingsbalans het actief, dat het recht op gebruik van de onderliggende activa vertegenwoordigt, gelijk is aan de leaseverplichtingen.

De Groep heeft er ook voor gekozen om de erkenningsvrijstellingen te gebruiken voor leasecontracten die op de ingangsdatum een leaseperiode van 12 maanden of minder hebben en geen koopoptie bevatten ('kortlopende lease-overeenkomsten') en leasecontracten waarvoor het onderliggende actief een lage waarde heeft ('activa met een lage waarden-drempel').

Het effect van de toepassing van IFRS 16 per 1 januari 2019 is als volgt:

Aard van het effect van de toepassing van IFRS 16

De Groep heeft leasecontracten voor verschillende items van onroerend goed, voertuigen en andere (IT) apparatuur. Vóór de goedkeuring van IFRS 16 heeft de Groep elk van haar leases (als lessee) op de aanvangsdatum opgenomen als een financiële lease of een operationele lease.

Vanaf de toepassing van IFRS 16 is de Groep verplicht om één opnamemethode en waardering toe te passen voor alle lease-overeenkomsten, behalve voor kortlopende lease-overeenkomsten en lease-overeenkomsten voor activa met een lage waarde. De groep maakt gebruik van specifieke overgangvereisten en praktische hulpmiddelen, die in de standaard werden opgenomen.

Lease-overeenkomsten die voorheen werden geclassificeerd als financiële lease

De Groep heeft de initiële boekwaarde van opgenomen activa en passiva op de datum van initiële aanvraag voor lease-overeenkomsten die eerder waren geclassificeerd als financiële leases, niet gewijzigd (waardoor de activa en leaseverplichtingen gelijk zijn aan de lease-activa en verplichtingen die zijn opgenomen onder IAS 17). De vereisten van IFRS 16 werden vanaf 1 januari 2019 op deze leases toegepast.

Lease-overeenkomsten die eerder werden opgenomen als operationele leasing

De Groep heeft activa met gebruiksrecht en leaseverplichtingen opgenomen voor die lease-overeenkomsten die eerder waren geclassificeerd als operationele lease, behalve voor kortlopende lease-overeenkomsten en lease-overeenkomsten voor activa met een lage waarde. De gebruiksrechten voor de meeste leases werden opgenomen op basis van de boekwaarde alsof de standaard altijd was toegepast, mits toepassing van de impliciete rentevoet, indien gekend of de gewogen gemiddelde rentevoet op de datum van eerste toepassing. In sommige leases werden de activa opgenomen op basis van het bedrag gelijk aan de leaseverplichtingen, gecorrigeerd voor gerelateerde eerder betaalde en nog te betalen leasebetalingen. Leaseverplichtingen werden opgenomen op basis van de contante waarde van de resterende leasebetalingen, contant gemaakt met behulp van de impliciete rentevoet op de datum van eerste toepassing.

Voor de praktische uitvoering heeft de Groep de volgende erkenningsvrijstellingen toegepast:

- Het gebruik van één disconteringsvoet voor huurcontracten met redelijk vergelijkbare kenmerken
- Het toepassen van de vrijstellingen voor de korte termijnhuur van lease-overeenkomsten met een leaseperiode die eindigt binnen 12 maanden op de datum van eerste toepassing
- Het toepassen van de vrijstelling voor de activa met een lage waarden van minder dan 5.000 euro
- Het uitsluiten van de initiële directe kosten bij de waardering van het gebruiksrecht op de datum van eerste toepassing.

De nieuwe grondslagen voor financiële verslaggeving van de Groep die werden toegepast bij de toepassing van IFRS 16, werden opgenomen in de toelichting 'Belangrijke waarderingsregels'.

Veronderstellingen en beoordelingen bij het bepalen van de leaseperiode van contracten met verlengingsopties

De Groep bepaalt de leaseperiode als de niet-opzeggbare looptijd van de lease-overeenkomst, samen met eventuele periodes die door een optie de leaseperiode verlengen indien het redelijkerwijs zeker is dat deze zal worden uitgeoefend.

De Groep heeft de mogelijkheid om, voor sommige van haar lease-overeenkomsten (huur gebouwen) de activa te leasen voor extra termijnen van drie tot vijf jaar. De Groep past een oordeel toe bij de beoordeling of het redelijkerwijs zeker is om de optie tot verlenging uit te oefenen. Dat wil zeggende, de Groep houdt rekening met alle relevante factoren die een economische stimulans

vormen voor het uitoefenen van de vernieuwing. Na de ingangsdatum beoordeelt de Groep de leaseperiode opnieuw als er een belangrijke gebeurtenis of verandering in omstandigheden is die onder controle is en van invloed is op haar vermogen om de optie om te vernieuwen uit te oefenen.

Reconciliatie van de opgenomen huurverplichtingen op 31 december 2018 en de leaseverplichtingen op 1 januari 2019

(in duizenden EUR)	2019
Operationele huurverplichtingen op 31 december 2018	23.181
Aanpassingen m.b.t. huurkosten van operationele huur	12.125
Erkenningsuitvoering voor korte termijnhuur	-1.907
Erkenningsuitvoering voor lage waarden	-670
Aanpassingen m.b.t. verlenging lease periode, toepassing indexen	13.842
Andere aanpassingen	-27
Bruto waarde leaseverplichtingen op 1 januari 2019	46.544
Verdiscontering	-2.736
Contante waarde van de leaseverplichtingen op 1 januari 2019	43.808

Verdere informatie is opgenomen in de toelichting 'Gebruiksrecht activa en Leaseverplichtingen'.

2.6 Gebruik van ramingen en veronderstellingen

Het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met IFRS vereist dat het management beoordelingen, inschattingen en veronderstellingen maakt die een invloed kunnen hebben op de gerapporteerde cijfers, zowel in de balans als in de winst- en verliesrekening. De inschattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De hieruit voortvloeiende resultaten dienen als basis voor het nemen van beslissingen over boekwaarden van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze blijken uit andere bronnen. De uiteindelijke resultaten kunnen afwijken van de gemaakte inschattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend herzien. Herzieningen van boekhoudkundige inschattingen worden opgenomen in de periode waarin de herziening plaatsvindt in zover de herziening enkel die periode betreft, of in de periode van de herziening en toekomstige periodes indien de herziening zowel huidige als toekomstige periodes betreft.

Voorzieningen voor personeelsbeloningen

De kosten van de personeelsbeloningen en de contante waarde van de pensioenverplichtingen worden bepaald door actuariële berekeningen. Hiervoor worden verschillende veronderstellingen gebruikt die van de werkelijke ontwikkelingen in de toekomst kunnen afwijken. Als gevolg van de complexiteit van de actuariële berekeningen en het langetermijnkarakter van de verplichtingen zijn deze personeelsverplichtingen zeer onderhevig aan veranderingen in de veronderstellingen. De belangrijkste actuariële veronderstellingen en een sensitiviteitsanalyse worden opgenomen in de toelichting 'Voorziening voor personeelsbeloningen'.

Gebruiksrecht activa en leaseverplichtingen

Deze informatie werd opgenomen in het hoofdstuk 'Samenvatting van de nieuwe standaarden die van toepassing zijn vanaf 2019' bij de rubriek IFRS16, leases.

Reële waardebepaling financiële instrumenten

De volgende methodes en veronderstellingen worden gebruikt voor het schatten van de reële waarde (Zie toelichting 'Financiële instrumenten: risico's en reële waarde'):

Geldmiddelen en kortetermijnleningen, handelsvorderingen (na aftrek van voorzieningen), handelsschulden en overige schulden benaderen hun netto boekwaarde grotendeels wegens de korte looptijd van deze instrumenten.

De reële waarde van de beleggingen uit een niet-genoteerde markt is gebaseerd op de laatste beschikbare jaarinformatie.

De afgeleide financiële instrumenten zijn interestswaps. De toegepaste waarderingstechnieken zijn swapmodellen die gebruik maken van actuele waarde berekeningen. De modellen bevatten diverse soorten input waaronder termijnkoersen, rentecurves die worden bekomen op basis van de marktrente en afgeleiden uit marktprijzen van verschillende financiële producten die opgevraagd worden aan verschillende marktpartijen.

De reële waarde van genoteerde obligatieleningen is gebaseerd op de indicatieve noteringen op Bloomberg (Bloomberg is een vooraanstaande nieuwssite voor zakelijke en financiële markten, het levert wereldwijd economisch nieuws, koersen van futures, aandelenkoersen e.a.) op datum van rapportering.

2.7 Standaarden die werden gepubliceerd, maar die nog niet van kracht zijn

De standaarden, wijzigingen aan standaarden en interpretaties die op de datum van publicatie van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep waren gepubliceerd, maar nog niet van toepassing waren en die naar verwachting **geen belangrijke impact** zullen hebben op de geconsolideerde jaarrekening van de Groep, worden hieronder toegelicht. De Groep is van plan de nieuwe en gewijzigde standaarden en interpretaties toe te passen zodra deze van toepassing worden.

- Wijzigingen aan de Verwijzingen *naar het conceptueel kader in IFRS-standaarden*. Het conceptueel kader beschrijft de fundamentele concepten van financiële verslaggeving die de IASB begeleidt bij de ontwikkeling van IFRS-normen. De wijzigingen zijn voor entiteiten die IFRS toepassen van kracht per 1 januari 2020, terwijl de IASB het herziene conceptuele kader onmiddellijk zal toepassen bij de ontwikkeling van nieuwe of gewijzigde standaarden en interpretaties.
- Wijzigingen in IFRS 3 *Bedrijfscombinaties* – Definitie van een bedrijf, van toepassing per 1 januari 2020
- Wijzigingen aan IFRS 9 *Financiële instrumenten* en IFRS 7 *Financiële instrumenten: Toelichtingen* - Hervorming Benchmarkrentes
- Wijzigingen aan IAS 39 *Financiële instrumenten: Opname en waardering* en IFRS 7 *Financiële instrumenten: Toelichtingen* - Hervorming Benchmarkrentes
- IFRS 17 *Verzekeringscontracten*, van toepassing per 1 januari 2021
- Wijzigingen in IAS 1 *Presentatie van de Jaarrekening* en IAS 8 *Grondslagen voor financiële verslaggeving, schattingswijzigingen en fouten* – Definitie van de term 'materieel', van toepassing per 1 januari 2020

3 Bedrijfscombinatie en fusie door overneming

Eandis System Operator cv en Infrac cv waren beide werkmaatschappijen van Vlaamse distributienetbedrijven met hetzelfde ondernemingsprofiel. Vanuit de Vlaamse overheid werd in 2018 de wens geuit om de krachten van deze ondernemingen te bundelen zodat op termijn besparingen van minimaal 110 miljoen euro konden gerealiseerd worden.

Op 1 juli 2018 is het nieuwe netbedrijf Fluvius System Operator cv ontstaan uit de fusie van Eandis System Operator cv en Infrac cv. Voor de juridische totstandkoming van het geïntegreerde 'Fluvius' werd geopteerd voor een fusie door overneming van Infrac cv door Eandis System Operator cv, waarbij Eandis System Operator cv haar naam wijzigt in Fluvius System Operator cv. De gekozen rechtsfiguur (fusie door overneming) biedt de meeste voordelen bij de realisatie van de integratie van de twee werkmaatschappijen op het vlak van personeelszaken, lopende financiële verplichtingen en juridische aspecten.

Bijgevolg betreft deze bedrijfscombinatie een fusie door overneming en werden aandelen uitgegeven aan de voormalige aandeelhouders van ex-Infrac. Hierdoor ontstond er een toename van het eigen vermogen maar geen goodwill.

De waardering en het vastleggen van de ruilverhouding werd op basis van het eigen vermogen (volgens de Belgische jaarrekening) uitgevoerd gecombineerd met het aantal EAN's (European Article Numbering), t.t.z. de toegangspunten voor levering van energie of de aansluitpunten voor riolering en kabeltelevisie. De ontstane aandelen werden opgesplitst in stemgerechtigde en niet-stemgerechtigde aandelen. In ruil voor de 470.000 aandelen Infrac cv werden initieel 203.053.670 aandelen Eandis cv ontvangen waarvan 8.711.831 stemgerechtigde aandelen en 194.341.839 niet-stemgerechtigde aandelen. Na de kapitaalsvermindering op diezelfde datum van 28 juni 2018 werden, ingevolge de herbepaling van het vast gedeelte van het kapitaal van de nieuwe vennootschap Fluvius System Operator cv, 42.528.869 niet-stemgerechtigde aandelen geschrapt. Het aantal aandelen in het kapitaal per aandeelhouders van Fluvius System Operator cv op 31 december 2018 was als volgt:

Opdrachthoudende Vereniging	Stemgerechtigde aandelen (in euro)	Niet-stemgerechtigde aandelen (in euro)	Aantal stemgerechtigde aandelen	Aantal niet-stemgerechtigde aandelen
Gaselwest	151.886		2.852.920	
IMEA	125.921		2.365.216	
Imewo	205.136		3.853.144	
Intergem	100.169		1.881.507	
Iveka	131.258		2.465.460	
Iverlek	177.811		3.339.885	
Sibelgas	22.944		430.972	
Totaal ex-Eandis	915.125	0	17.189.104	0
Infrac West	70.082	1.689.205	1.655.248	28.844.464
Inter-aqua	52.856	1.273.997	1.248.387	21.754.476
Inter-energa	112.397	2.709.140	2.654.680	46.260.642
Inter-media	44.993	1.084.477	1.062.677	18.518.275
Iveg	44.262	1.066.866	1.045.420	18.217.556
PBE	29.508	711.244	696.946	12.145.038
Riobra	14.754	355.622	348.473	6.072.519
Totaal ex-Infrac	368.851	8.890.551	8.711.831	151.812.970
Totaal	1.283.976	8.890.551	25.900.935	151.812.970

Volgens de Belgische boekhoudregels vond de fusie door overneming plaats met terugwerkende kracht tot 1 januari 2018. Volgens de IFRS diende de fusie door overneming plaats te vinden op 1 juli 2018. Alle bestanddelen werden nagekeken voor hun reële waarde en de waardering aan hun netto actief waarde werd uitgedrukt. De financiële informatie van de openingsbalans op 1 juli 2018 volgens de IFRS is hieronder samengevat:

(In duizenden EUR)	Openingsbalans
Immateriële activa	2.683
Materiële vaste activa	13.648
Investerings in joint ventures en geassocieerde deelnemingen	5
Overige beleggingen	13
Langetermijnvorderingen, andere	456.318
Voorraden	34.066
Handels- en overige vorderingen	107.939
Vorderingen cashpoolactiviteiten	58.130
Geldmiddelen en kasequivalenten	18.206
Activa	691.008
Aandelenkapitaal, reserves en ingehouden winsten	9.401
Leningen en overige financieringsverplichtingen, lange termijn	541.840
Leaseverplichtingen, lange termijn	6.872
Afgeleide financiële instrumenten	5.831
Leningen en overige financieringsverplichtingen, korte termijn	3.500
Leaseverplichtingen, korte termijn	1.689
Handels- en overige schulden	61.334
Schulden cashpoolactiviteiten	60.523
Actuele belastingverplichtingen	18
Passiva	691.008
Totaal netto aan reële waarde	-18.206
Ontvangen geldmiddelen	18.206
Totaal verwerving bedrijfscombinatie	0

De verschillende elementen van de balans werden opgenomen aan hun reële waarde.

Materiële vaste activa

De Groep huurt vrachtwagens die als een financiële lease onder IAS 17, *Leasingovereenkomsten* worden opgenomen. Het materieel vast actief wordt uitgedrukt als de huidige waarde van de toekomstige leasebetalingen. Eveneens wordt een financiële leasingschuld op korte en lange termijn opgenomen en het ontstane resultaat wordt doorgerekend als een vordering en opgenomen in de post 'Handels- en overige vorderingen'.

Langetermijnvorderingen, andere

Op 1 juli 2018 bedragen de langetermijnvorderingen 456.318 k euro.

Het betreft vorderingen van de werkmaatschappij op de opdrachthoudende verenigingen voor 450.000 k euro naar aanleiding van het doorlenen van een deel van de opgenomen obligatieleningen van 500.000 k euro aan dezelfde voorwaarden als de uitgegeven obligatieleningen.

Verder bevat deze post de doorfacturatie van de kosten van hoofdzakelijk het derivaat aan reële waarde (5.831 k euro) en de gestorte waarborgen (488 k euro).

De opgenomen handels- en overige **vorderingen** werden nagekeken op hun reële waarde. De Groep verwacht deze vorderingen te kunnen innen.

Leningen en overige financieringsverplichtingen (lange termijn en korte termijn)

Op 1 juli 2018 bedragen de schulden van leningen 543.590 k euro, waarvan 498.965 k euro obligatieleningen en 44.625 k euro bankleningen. De leningen op lange termijn bedragen 541.840 k euro en op korte termijn 1.750 k euro.

Om haar financieringsbronnen te spreiden heeft Infrac cv in 2013 en 2014 **obligatieleningen** uitgegeven van elk 250.000 k euro. Deze uitgaven kaderen in een European Medium Term Notes (EMTN)-programma van 500.000 k euro. De obligaties zijn genoteerd op de beurs Euronext te Brussel. De obligatielening uitgegeven in 2013 heeft een looptijd van 10 jaar en betaalt een coupon van 3,75%; de obligatielening uitgegeven in 2014 heeft een looptijd van 15 jaar en betaalt een coupon van 2,625%.

De ontvangen gelden van de obligatieleningen werden gedeeltelijk doorgerekend aan de opdrachthoudende verenigingen (Infrac West, Fluvius Antwerpen (ex-IVEG), Fluvius Limburg (ex-Inter-energa en ex-Inter-aqua), PBE en Riobra) aan dezelfde voorwaarden als de uitgegeven obligatieleningen. De hieruit ontstane vorderingen voor de Groep van 450.000 k euro worden opgenomen als 'Langetermijnvorderingen'. Het kapitaal van de leningen is betaalbaar op de vervaldatum

Eveneens werd een **banklening** voor 70.000 k euro opgenomen door Infrac cv in 2011 met een looptijd van 20 jaar en een variabele rentevoet. Deze werd via een Interest Rate Swap (IRS) omgezet naar een vaste rentevoet. Op 1 juli 2018 staat nog 44.625 k euro van deze lening open op lange termijn en werd 1.750 k euro op korte termijn opgenomen aangezien dit gedeelte zal afgelost worden in 2019.

Alle uitstaande leningen zijn uitgedrukt in euro.

Voor alle leningen stellen de opdrachthoudende verenigingen (aandeelhouders van de Infrac-Groep) zich elk garant op een niet-hoofdelijke en niet-solidaire basis maar beperkt tot hun proportioneel aandeel in het kapitaal van Infrac.

De opdrachthoudende verenigingen nemen deze fondsen op voornamelijk als financiering voor hun continue investeringen in de distributienetten en als werkkapitaal voor de emittent (Infrac cv).

Afgeleide financiële instrumenten

Derivaten worden opgenomen aan reële waarde, met verwerking van hun kost via de overgedragen resultaten. De totale verplichting op 1 juli 2018 bedraagt 5.831 k euro.

Het derivaat werd opgenomen om de variabele rentevoet van een banklening om te zetten naar een vaste rentevoet. Het betreft een Interest Rate Swap (IRS) in het kader van een lening van 70.000 k euro op 20 jaar, die in werking trad in september 2011.

Alle **andere** elementen werden onderzocht en hun boekwaarde benadert de reële waarde waardoor geen aanpassingen nodig waren.

Er werd geen voorwaardelijke vergoeding van activa voor schadeloosstelling geïdentificeerd.

Deze geconsolideerde IFRS financiële staten voor het boekjaar eindigend op 31 december 2018 bevatten de resultaten van de ex-Infrac ondernemingen voor 6 maanden sinds de opname op 1 juli 2018. De overgenomen onderneming rekent haar kosten door aan haar aandeelhouders, opdrachthoudende verenigingen. De totale kosten die volgens de Belgische boekhoudwetgeving werden opgenomen in het eerste semester van 2018 bedragen 262.085 k euro en werden eveneens als bedrijfsopbrengsten verwerkt in het eigen vermogen.

Resultaten van het jaar

4 Bedrijfsopbrengsten

(In duizenden EUR)	2019	2018
Doorrekening van kosten aan opdrachthoudende verenigingen	1.624.261	1.365.158
Facturatie werken derden	4.698	4.614
Opbrengsten uit contracten met klanten	1.628.959	1.369.772
Overige operationele bedrijfsopbrengsten	30.741	22.279
Totaal	1.659.700	1.392.051

De totale bedrijfsopbrengsten bedragen 1.659.700 k euro in 2019 en 1.392.051 k euro in 2018, een stijging van 267.640 k euro voornamelijk als gevolg van de fusie van ex-Eandis met ex-Infrac op 1 juli 2018. Op 1 april 2019 werd het bedrijf Integan overgenomen door Fluvius Antwerpen waardoor ook de kosten, zoals voor alle andere OV's, grotendeels transiteren via de werkmaatschappij Fluvius System Operator.

In het kader van de hoofdopdracht van Fluvius System Operator worden taken uitgevoerd voor haar aandeelhouders, opdrachthoudende verenigingen en de hieraan verbonden kosten worden doorgerekend aan deze aandeelhouders aan kostprijs. De opbrengsten weerspiegelen hierdoor de kosten, als gevolg van deze doorrekening.

Opbrengsten uit contracten met klanten

De opbrengsten uit doorrekening van kosten aan de opdrachthoudende verenigingen worden op maandbasis erkend. De opbrengsten uit facturatie werken derden worden erkend op een bepaald punt in de tijd.

De doorrekening via beheersfacturen is een weerspiegeling van alle kosten die noodzakelijk zijn om de opdrachten uit te voeren als onafhankelijk dienstverlenend bedrijf voor voornamelijk de exploitatie van de netten voor elektriciteit, aardgas en andere leidinggebonden activiteiten.

De 'Facturatie werken derden' omvat diverse uitgevoerde werken door De Stroomlijn voor haar vennoten en de doorrekening van de kosten op maandbasis.

Hierbij het detail van de doorrekening aan de voornaamste klanten (voornamelijk de opdrachthoudende verenigingen) die in de periode meer dan 10% van de opbrengsten genereren:

Onderneming	2019		2018	
	Opbrengsten in k EUR	% t.o.v. opbrengsten	Opbrengsten in k EUR	% t.o.v. opbrengsten
Gaselwest	212.969	13,1%	210.035	15,3%
IMEA	27.951	1,7%	122.434	8,9%
Imewo	263.461	16,2%	257.091	18,8%
Iveka	117.982	7,2%	153.071	11,2%
Iverlek	226.957	13,9%	220.223	16,1%
Fluvius Limburg	275.519	16,9%	Nvt	Nvt
Fluvius Antwerpen	191.436	11,8%	Nvt	Nvt
Andere	312.684	19,2%	406.918	29,7%
Totaal	1.628.959	100,0%	1.369.772	100,0%

Als gevolg van de fusie van de OV IVEG, IMEA, en Integan tot Fluvius Antwerpen bevat het bedrag van IMEA in de periode 2019, enkel de opbrengsten van het eerste kwartaal van 2019. Aangezien Fluvius Antwerpen en ook Fluvius Limburg (fusie onderneming van Inter-energa, inter-aqua en Inter-Media) ontstaan zijn vanaf 1 april 2019, zijn er geen opbrengsten voor deze ondernemingen opgenomen in 2018.

Informatie betreffende de prestatieverplichtingen in de contracten met klanten wordt hieronder samengevat:

Energie Diensten voor Lokale Besturen (EDLB/ESCO)

De contracten met klanten bestaan in het algemeen uit drie beloften. De eerste belofte is het uitvoeren van een studie naar mogelijke energiebesparingen. Na deze studie worden de werkzaamheden gestart en staat de Groep in voor de projectcoördinatie en de uitvoering. Deze drie beloften vormen één prestatieverplichting aangezien de Groep een significante dienst van integratie levert om deze beloften te bundelen tot een gecombineerd project voor de klant.

De prestatieverplichting is voldaan bij voorlopige oplevering en de betaling is gemiddeld genomen verschuldigd tussen 30 tot 60 dagen na de voorlopige oplevering.

Een waarborgperiode van 12 maanden wordt toegestaan aan de klant. Dit is een standaardgarantie die niet beschouwd wordt als een afzonderlijke prestatieverplichting.

Openbare verlichting

Deze contracten met de gemeenten bevatten het periodiek onderhoud van de installaties van openbare verlichting. Eveneens zijn er verplichtingen om kleinere werken aan openbare verlichting uit te voeren. Deze prestatieverplichtingen zijn voldaan bij oplevering en de betaling is gemiddeld genomen verschuldigd tussen 30 tot 60 dagen na de oplevering.

In 2019 hebben de OV's een 'vernieuwd' aanbod aan de openbare besturen uitgewerkt tot overname door de OV's van de openbare verlichting en een zo groot mogelijke ontzorging voor de steden en gemeenten. In totaal hebben 175 steden en gemeenten het voorstel aangenomen. Hierdoor diende geen verrekening meer te gebeuren aan deze steden en gemeenten voor de werken voor openbare verlichting.

De 'Overige operationele opbrengsten' omvatten voornamelijk het grondverzet bij synergiewerken, waarbij aan de andere nutsbedrijven hun respectievelijk aandeel wordt doorgerekend alsook terugbetalingen van algemene onkosten van aannemers, verzekeringen, andere instanties en personeelsleden.

5 Diensten en diverse goederen

(In duizenden EUR)	2019	2018
Aannemerskosten voor aanleg en onderhoud netten	481.728	385.011
Directe aankopen voor exploitatie	104.419	104.707
Vergoedingen waaronder gebruik installaties en retributie	64.353	82.605
Advertentie, informatie, documentatie, receptie e.d.	9.977	9.737
Premies voor rationeel energiegebruik (REG)	65.354	51.197
Contracten en beheerskosten	27.000	12.204
Consultancy en andere prestaties	106.673	80.783
Andere	56.623	54.079
Totaal	916.127	780.323

De diensten en diverse goederen stijgen tegenover 2018 met 135.803 k euro en bedragen 780.323 k euro op eind 2018 en 916.127 k euro op eind 2019.

De kosten voor rationeel energiegebruik (REG) bedragen 65.354 k euro in 2019 en 51.197 k euro in 2018. Deze kosten weerspiegelen de betaling van de premies voor REG aangevraagd door particulieren en ondernemingen. In 2019 konden premies aangevraagd worden voor isolatie (dak, vloer en kelder), hoogrendementsbeglazing, relighting, warmtepomp, zonneboiler. In 2018 werden voornamelijk dakisolatiepremie's aangevraagd.

De rubriek 'Andere' bevat kosten voor huur, communicatie, vervoer, verzekering, kosten voor studies en dergelijke.

Al deze kosten werden voornamelijk doorgerekend aan de Opdrachthoudende Verenigen.

6 Personeelsbeloningen

(In duizenden EUR)	2019	2018
Bezoldigingen	310.390	267.533
Sociale zekerheidsbijdragen	78.788	65.187
Lasten voor pensioenregelingen en bovenwettelijke verzekeringen	34.422	7.918
Andere personeelskosten	140.609	100.342
Totaal	564.209	440.980

De personeelskosten bedragen 564.209 k euro in 2019, een stijging van 123.228 k euro ten opzichte van 440.980 k euro in 2018 als gevolg van de opgenomen voorziening voor personeelsbeloningen, het overgenomen personeel van ex-Infrax en de doorgerekende personeelskosten van Fluvius OV.

Het energiedecreet bepaalt dat iedere OV/DNB een beroep kan doen op slechts één werkmaatschappij. Alle OV's/DNB's, aandeelhouders van de Groep, hebben hiervoor Fluvius

System Operator cv gekozen die haar opdrachten kan vervullen met eigen personeel en een beroep kan doen via detachering op statutair (vastbenoemd) personeel.

Op 1 april 2019 werd het voltallige contractueel personeel van de ex-Infracx OV's/DNB's en van Integan overgenomen door Fluvius System Operator cv.

Om de detachering via één onderneming te laten verlopen, werd het voltallige statutair personeel van de ex-Infracx OV's/DNB's ondergebracht in Fluvius OV. Deze onderneming rekent zijn kosten door aan Fluvius System Operator cv.

De post 'Andere personeelskosten' bevat deze personeelskosten en eveneens de doorgerekende kosten van derden.

Alle kosten worden opnieuw doorgerekend aan de respectievelijke OV's.

Het gemiddeld aantal personeelsleden van de Groep bedroeg 4.637 personen in 2019.

7 Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijzigingen in voorzieningen

(In duizenden EUR)	2019	2018
Afschrijvingen immateriële activa	713	-183
Afschrijvingen materiële vaste activa en gebruiksrecht activa	13.228	2.713
Totaal afschrijvingen	13.941	2.530
Waardeverminderingen op handelsvorderingen	13.956	380
Wijziging in voorzieningen	-19.268	32.143
Totaal	8.629	35.053

De kosten van afschrijvingen bevatten vanaf 2019 eveneens de afschrijvingen op het gebruiksrecht activa voor 10.895 k euro.

De waardeverminderingen op handelsvorderingen bevatten in 2019 een bedrag voor onterechte vorderingen voor groenestroomcertificaten (13.657 k euro).

De post wijziging in voorzieningen bevat de terugname van de voorziening, andere (zie toelichting 'Voorzieningen voor personeelsbeloningen') betreffende pensioenvoordelen die niet in aanmerking komen voor opname volgens IAS19.

8 Financiële resultaten

(In duizenden EUR)	2019	2018
Rentebaten opdrachthoudende verenigingen	124.076	116.262
Rentebaten banken	9	28
Rentebaten derivaten	0	194
Andere financiële baten	945	-319
Financiële baten	125.030	116.165
Rentelasten opdrachthoudende verenigingen	515	0
Rentelasten banken	346	544
Rentelasten obligatieleningen	122.278	114.392
Rentelasten derivaten	580	0
Andere financiële lasten	11.971	8.947
Financiële lasten	135.690	123.883

De rentebaten werden hoofdzakelijk gerealiseerd via intresten op leningen toegestaan aan de Opdrachthoudende Verenigingen en de cashpoolactiviteiten met de Opdrachthoudende Verenigingen.

De andere financiële baten bevatten voornamelijk ontvangen financiële kortingen (408 k euro in 2019; 420 k euro in 2018).

De rentelasten waren het gevolg van de rente op de obligatieleningen, de leningen aangegaan met de banken en gedeeltelijk uit de cashpoolactiviteiten met de opdrachthoudende verenigingen. De andere financiële lasten bevatten de kosten van schulden, financiële kosten voor huur, rentekosten op toegezegd-pensioenverplichtingen en de diverse bankkosten.

9 Belastingen op het resultaat

(In duizenden EUR)	2019	2018
Belastingen op het resultaat van het boekjaar	-9.135	-9.670
Belastingen op vorige boekjaren	387	-524
Belastingen op het resultaat	-8.748	-10.194

(In duizenden EUR)	2019	2018
Belastbare winst (verlies) volgens BEGAAP	8.748	10.194
Effect van niet-aftrekbare kosten	22.133	22.495
Belastbare grondslag	30.881	32.689
Belastingen op het resultaat van het boekjaar *	-9.135	-9.670

* aan het wettelijk Belgisch belastingtarief van 29,58% (boekjaar 2019 en 2018)

De belastingen op het resultaat bedragen 8.748 k euro op eind 2019 en 10.194 k euro op eind 2018.

De belastingen op het resultaat van 8.745 k euro (2018: 10.194 k euro) bestaan uit vooruitbetaalde belastingen voor boekjaar 2019 (7.738 k euro; 2018: 7.699 k euro), de geraamde belastingen voor 2019 (1.397 k euro; 2018: 1.970 k euro) en een regularisatie van vorige boekjaren (2019: -387 k euro; 2018: 524 k euro).

Er werden in totaal 7.842 k euro belastingen betaald gedurende 2019 (2018: 21.454 k euro) die enerzijds betrekking hadden op vorige boekjaren (2019: 104 k euro; 2018: 13.755 k euro) en anderzijds de vooruitbetaalde belasting (2019: 7.738 k euro; 2018: 7.699 k euro).

Op 22 december 2017 heeft het Parlement de hervorming van de vennootschapsbelasting goedgekeurd die vanaf 2018 tot een stapsgewijze verlaging van het tarief van 33,99% zal leiden. Het belastingtarief bedraagt 29,58% vanaf aanslagjaar 2019 (boekjaar 2018) en 25,00% vanaf aanslagjaar 2021 (boekjaar 2020). Er werden ook compenserende maatregelen opgenomen aangezien deze hervorming budgettair neutraal diende te zijn.

Activa

10 Immateriële activa

(In duizenden EUR)	Licenties en soortgelijke rechten	Geactiveerde ontwikkelingskosten	Totaal
Aanschaffingswaarde op 1 januari 2019	4.768	2.785	7.553
Aanschaffingen	46	19	65
Andere	117	2	119
Aanschaffingswaarde op 31 december 2019	4.931	2.806	7.737
Gecumuleerde afschrijvingen op 1 januari 2019	4.580	276	4.856
Afschrijvingen	152	561	713
Andere	18	0	18
Gecumuleerde afschrijvingen op 31 december 2019	4.750	837	5.587
Netto boekwaarde op 31 december 2019	181	1.969	2.150

(In duizenden EUR)	Licenties en soortgelijke rechten	Geactiveerde ontwikkelingskosten	Totaal
Aanschaffingswaarde op 1 januari 2018	4.768	0	4.768
Verworven van derden	0	28.431	28.431
Andere	0	-25.646	-25.646
Aanschaffingswaarde op 31 december 2018	4.768	2.785	7.553
Gecumuleerde afschrijvingen op 1 januari 2018	4.299	0	4.299
Verworven van derden	0	25.747	25.747
Afschrijvingen	281	-464	-183
Andere	0	-25.007	-25.007
Gecumuleerde afschrijvingen op 31 december 2018	4.580	276	4.856
Netto boekwaarde op 31 december 2018	188	2.509	2.697

De bedragen 'Verworven van derden' zijn afkomstig van de Bedrijfscombinatie en fusie door overneming van Infrax (Zie toelichting 'Bedrijfscombinatie en fusie door overneming'). De bedragen in de post 'Andere' betreffen de afwaardering van ontwikkelingskosten van 'slimme meters'.

11 Materiële vaste activa

(In duizenden EUR)	Installaties, machines en uitrustingen	Meubilair en rollend materieel	Leasing en soortgelijke rechten	Overige	Totaal
Aanschaffingswaarde op 1 januari 2019	185	97.655	8.636	3.133	109.609
Aanschaffingen	0	857	0	69	926
Overdrachten en buitengebruikstellingen	0	-4.140	0	-304	-4.444
Overboeking van een post naar een ander	0	-99	-8.636	0	-8.735
Aanschaffingswaarde op 31 december 2019	185	94.273	0	2.898	97.356
Gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op 1 januari 2019	58	90.959	853	1.325	93.195
Afschrijvingen	18	2.019	0	296	2.333
Overdrachten en buitengebruikstellingen	0	-2.466	0	-304	-2.770
Overboeking van een post naar een ander	0	0	-853	0	-853
Gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op 31 december 2019	76	90.512	0	1.317	91.905
Netto boekwaarde op 31 december 2019	109	3.761	0	1.581	5.451

(In duizenden EUR)	Installaties, machines en uitrustingen	Meubilair en rollend materieel	Leasing en soortgelijke rechten	Overige	Totaal
Aanschaffingswaarde op 1 januari 2018	185	69.364	0	1.564	71.113
Aanschaffingen	0	2.046	633	404	3.083
Verworven van derden	0	26.245	8.003	1.165	35.413
Aanschaffingswaarde op 31 december 2018	185	97.655	8.636	3.133	109.609
Gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op 1 januari 2018	40	68.010	0	671	68.721
Afschrijvingen	18	1.653	853	189	2.713
Verworven van derden	0	21.299	0	465	21.764
Overdrachten en buitengebruikstellingen	0	-3	0	0	-3
Gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op 31 december 2018	58	90.959	853	1.325	93.195
Netto boekwaarde op 31 december 2018	127	6.696	7.783	1.808	16.414

De bedragen 'Verworven van derden' zijn afkomstig van de Bedrijfscombinatie en fusie door overneming van Infrac (Zie toelichting 'Bedrijfscombinatie en fusie door overneming').

Op 31 december 2020 en 2019 bestonden er geen beperkingen op eigendom en op materiële vaste activa die als zekerheid dienen voor verplichtingen.

Er waren geen verbintenissen voor de verwerving van materiële vaste activa op eind 2019 en 2018.

12 Gebruiksrecht

Hieronder het overzicht van het gebruiksrecht op 31 december 2019

(In duizenden EUR)	Terreinen en gebouwen	Installaties, machines en uitrustingen	Meubilair en rollend materieel	Totaal
Aanschaffingswaarde op 1 januari 2019	21.328	804	21.675	43.808
Aanschaffingen	85	378	4.764	5.227
Andere	-1.167	0	0	-1.167
Aanschaffingswaarde op 31 december 2019	20.246	1.182	26.439	47.868
Afschrijvingen	3.736	409	6.751	10.896
Gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op 31 december 2019	3.736	409	6.751	10.896
Netto boekwaarde op 31 december 2019	16.511	773	19.688	36.972

Hieronder de leaseverplichtingen en de bewegingen gedurende 2019:

(in duizenden EUR)	2019
Leaseverplichtingen op 1 januari	43.808
Toevoegingen	4.051
Verhoging interest	1.042
Betalingen	-11.491
Leaseverplichtingen op 31 december	37.410
Langlopende leaseverplichtingen	26.937
Kortlopende leaseverplichtingen	10.472

De volgende intrestvoeten werden gebruikt bij de bepaling van de leaseverplichtingen:

Voor gebouwen: 2% en 3,075%

Voor IT materiaal: 2%

Voor wagens: de door de leverancier gebruikte intrestvoeten

13 Investerings in joint ventures en geassocieerde deelnemingen

De investeringen in ondernemingen bedragen 16 k euro op eind 2019 en 16 k euro op eind 2018. Op 31 december 2019 worden investeringen aangehouden in Atrias cv en Synductis cv.

Op 9 mei 2011 werd Atrias cv opgericht als een gezamenlijk initiatief van de grootste werkmaatschappijen voor energie van België: Fluvius, Ores, Sibelga en RESA.

Atrias is een centraal clearing house (kruispuntbank) ten behoeve van de Opdrachthoudende verenigingen en belast met het ontwikkelen van een Message Implementation Guide (MIG), de ontwikkeling van een clearing house toepassing en het beheer en onderhoud van deze toepassing. MIG beschrijft hoe de communicatiestroom tussen de verschillende spelers op de energiemarkt dient te gebeuren.

De Groep heeft 50% (2018: 50%) van de aandelen genomen voor het bedrag van 9 k euro (2018: 9 k euro).

Atrias is een niet-beursgenoteerde onderneming en heeft geen officiële prijsnotering.

Op 21 december 2012 werd Synductis cv opgericht met als doel de infrastructuurwerken van verschillende nutsbedrijven in de Vlaamse steden en gemeenten op elkaar af te stemmen en het minderhinderbeleid te stimuleren.

Fluvius System Operator was toegetreden tot de sector 'uitvoeringscoördinatie' en 'planningscoördinatie' voor het bedrag van 7 k euro. Door aanpassingen in de aandeelhoudersstructuur en toetreding van Pidpa tot Synductis zal de participatie wijzigen naar 40,75% (voorheen 33,28%).

Synductis is een niet-beursgenoteerde onderneming en heeft geen officiële prijsnotering.

De Groep ontvangt haar aandeel van de werkingskosten van Atrias en Synductis en verleent eveneens diensten en financiering (zie toelichting 'Verbonden partijen').

14 Overige beleggingen

Op eind 2019 bedragen de overige beleggingen 905 k euro (2018: 845 k euro).

De overige beleggingen bevatten de participaties die door de Groep worden aangehouden in bedrijvencentra op het grondgebied van Gaselwest (bedrijvencentra Kortrijk, Vlaamse Ardennen, Waregem) en Imewo (bedrijvencentra Brugge, Gent en Oostende). Gedurende 2019 werd het bedrijvencentrum Roeselare verkocht en het bedrijvencentrum Meetjesland ontbonden. Het effect van deze transacties werd verwerkt in het financieel resultaat.

De Groep heeft eveneens een participatie in het bedrijf Duwolim cv dat zich als doel stelt het energieverbruik in woningen te verminderen.

15 Restitutierecht op voorzieningen voor personeelsbeloningen

De kosten met betrekking tot de voorzieningen voor personeelsbeloningen zijn terugvorderbaar van de opdrachthoudende verenigingen. Eind 2019 bedroeg het restitutierecht betreffende deze personeelsbeloningen 258.499 k euro en 256.730 k euro op eind 2018 (zie toelichting 'Voorzieningen voor personeelsbeloningen').

16 Lange- en kortetermijnvorderingen, andere

Langetermijnvorderingen

(In duizenden EUR)	2019	2018
Vordering t.o.v. OV's n.a.v. doorlenen van obligatielening aan particuliere beleggers (retail)	200.000	370.000
Vordering t.o.v. OV's n.a.v. doorlenen van obligatielening aan institutionele beleggers (stand alone)	440.000	440.000
Vordering t.o.v. OV's n.a.v. doorlenen van obligatielening aan Europese institutionele beleggers (EMTN programma*)	3.110.500	3.110.500
Andere	40.500	31.504
Totaal langetermijnvorderingen	3.791.000	3.952.004

*Euro Medium Term Note (EMTN) programme – zie toelichting 'Financiële instrumenten'

De post **Langetermijnvorderingen** bevat de vorderingen ten opzichte van de opdrachthoudende verenigingen die ontstaan zijn naar aanleiding van het doorlenen van de gelden opgehaald bij de uitgifte van de obligatieleningen door de werkmaatschappij sinds 2010.

De voorwaarden van de leningen op lange termijn aan de opdrachthoudende verenigingen waren dezelfde als die van de respectievelijke obligatieleningen (zie toelichting 'Leningen op korte en lange termijn').

De langetermijnvorderingen t.o.v. de OV's dalen met 170.000 k euro omwille van een obligatielening, met hetzelfde bedrag, die op eindvervaldag komt in 2020.

Hierdoor wordt deze vordering opgenomen in de post **Kortetermijnvordering, andere**.

De rubriek Andere van de langetermijnvorderingen bevat voornamelijk doorgerekende financiering aan een dochteronderneming en doorgerekende kosten aan de opdrachthoudende verenigingen.

17 Voorraden

(In duizenden EUR)	2019	2018
Grond- en hulpstoffen	84.715	74.453
Gecumuleerde waardeverminderingen op voorraden	-6.173	-6.365
Totaal	78.542	68.088

De netto toevoeging van de waardeverminderingen bedroeg 192 k euro in 2019 (2018: 1.049 k euro netto terugname). Deze bedragen werden opgenomen in de winst- en verliesrekening.

18 Handels- en overige vorderingen, vorderingen cashpoolactiviteiten

(In duizenden EUR)	2019	2018
Handelsvorderingen - bruto	339.508	267.447
Gecumuleerde waardeverminderingen op vorderingen	-28.778	-14.823
Handelsvorderingen - netto	310.730	252.624
Overige vorderingen	81.177	74.704
Totaal handels- en overige vorderingen	391.907	327.328
Vorderingen cashpoolactiviteiten	435.758	136.934

De handelsvorderingen bestonden voornamelijk uit vorderingen op de opdrachthoudende verenigingen en energieleveranciers. De handelsvorderingen op de OV's bedroegen 174.426 k euro op eind 2019 en 130.707 k euro op eind 2018. De stijging van de vorderingen t.o.v. de OV's is het gevolg van de doorrekening van de kosten in de werkmaatschappij aan de OV's. Eveneens worden vorderingen opgenomen voor een externe klantengroep waarvoor het noodzakelijk is waardeverminderingen op te nemen (2019: 28.778 k euro; 2018: 14.823 k euro) (Zie toelichting 'Financiële instrumenten: risico's en reële waarde').

De 'Overige vorderingen' bevatten voornamelijk het bedrag aan het terug te vorderen bedrag aan btw voor 34.934 k euro op eind 2019 (2018: 35.419 k euro) en de te ontvangen intresten van de opdrachthoudende verenigingen m.b.t. het doorlenen van de opgenomen leningen voor 30.279 k euro (2018: 30.484 k euro).

De rubriek 'Vorderingen cashpoolactiviteiten' bevat de positieve saldi op de rekeningen met de opdrachthoudende verenigingen m.b.t. de cashpool en moet samen met de post 'Schulden cashpoolactiviteiten' geëvalueerd worden waar de negatieve saldi worden opgenomen.

Het aandeel van de deelnemingen werd opgenomen in de toelichting 'Verbonden partijen'.

19 Geldmiddelen en kasequivalenten

De liquide middelen ter waarde van 28.222 k euro op 31 december 2019 (2018: 2.095 k euro) bevatten banktegoeden, kasgeld en beleggingen in fondsen die omzetbaar zijn in gelden. Alle middelen zijn uitgedrukt in euro.

Passiva

20 Eigen Vermogen

De diverse componenten van het eigen vermogen en de bewegingen van 1 januari 2018 tot 31 december 2019 worden weergegeven in het 'Mutatieoverzicht van het Eigen Vermogen'.

Het totaal **aandelenkapitaal** bedraagt 1.284 k euro op 31 december 2019 (2018: 10.175 k euro) en was volledig geplaatst en volgestort.

De maatschappelijke aandelen zijn op naam van de Vlaamse oprachthoudende verenigingen.

De kapitaalsvermindering gedurende 2019 ten belope van 8.891 k euro werd beslist door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders door vernietiging van de 151.812.970 niet-stemgerechtigde aandelen die waren uitgegeven naar aanleiding van de overname van Infrac cv in 2018. De gelden werden uitbetaald aan de OV's van ex-Infrac (zie toelichting 'Bedrijfscombinatie en fusie door overneming').

Aandeelhouders van Fluvius System Operator zijn onderling gefusioneerd (Inter-energa met Inter-aqua en Inter-media tot Fluvius Limburg; Iveg met IMEA en de overgenomen onderneming Integan tot Fluvius Antwerpen en PBE met Intergas) en hebben eveneens partiële splitsingen en gebiedsuitwisselingen aangegaan die aanvatten vanaf 1 april 2019. Daardoor werd het deelnemerschap binnen Fluvius System Operator herbekeken en aangepast op basis van het gewicht EAN's (European Article Numbering) zonder verdere wijzigingen van het totaal bedrag.

Op 31 december 2019 werden de aandelen als volgt verdeeld:

Opdrachthoudende Vereniging	Stemgerechtigde aandelen (in euro)	Niet-stemgerechtigde aandelen (in euro)	Aantal stemgerechtigde aandelen	Aantal niet-stemgerechtigde aandelen
Gaselwest	137.762	0	2.778.997	0
Fluvius Antwerpen	222.546	0	4.489.304	0
Fluvius Limburg	231.332	0	4.666.524	0
Imewo	182.209	0	3.675.610	0
Infrac West*	67.277	0	1.357.143	0
Intergem	91.258	0	1.840.902	0
Iveka	87.688	0	1.768.879	0
Iverlek	172.853	0	3.486.875	0
PBE	46.855	0	945.183	0
Riobra	19.551	0	394.394	0
Sibelgas	24.644	0	497.124	0
Totaal	1.283.976	0	25.900.935	0

* Vanaf 1 januari 2020 naamswijziging naar 'Fluvius West'

De verdeling van de aandelen op 31 december 2018 werd opgenomen in de toelichting 'Bedrijfscombinatie en fusie door overneming'.

Het aandelenkapitaal, verbonden aan de stemgerechtigde aandelen bestaat uit het vast gedeelte dat 27.952,00 euro bedraagt en het variabel gedeelte van 1.256.023,84 euro

Het variabel gedeelte van het kapitaal is ontstaan als gevolg van enerzijds de overname op 1 januari 2016 van de activiteiten en de medewerkers van een dochteronderneming Indexis cv (896.574,84 euro) en anderzijds als gevolg van de overname op 1 juli 2018 van de activiteiten van Infrac cv (359.449,00 euro).

De **reserves en de uitgiftepremie** blijven onveranderd en bedragen 213 k euro op eind december 2019 en 2018.

De wettelijke reserve werd aangelegd bij een te bestemmen winst, ten belope van 5,00% tot een maximum van 10,00% van het geplaatst kapitaal.

Als gevolg van de fusie met Infrac cv gedurende 2018 werden reserves (82 k euro) overgenomen en ontstond een uitgiftepremie (59 k euro).

De **resultaten** van de Groep zijn steeds zonder winst of verlies aangezien alle werkingskosten kunnen worden doorgerekend aan voornamelijk de opdrachthoudende verenigingen.

Het **minderheidsbelang** op eind 2019 bedraagt 100 k euro (2018: 93 k euro) voor de participatie aangehouden door Farys/TMVW in De Stroomlijn cv en de gedurende 2019 opgenomen participatie door De Watergoep in De Stroomlijn (7 k euro).

21 Leningen op lange en korte termijn

(In duizenden EUR)	2019	2018
Leningen op lange termijn	3.821.108	3.991.963
Kortlopend deel van leningen op lange termijn	173.486	3.500
Leningen op korte termijn	464.500	24.956
Leningen op korte termijn	637.986	28.456
Totaal	4.459.094	4.020.419

Op eind 2019 stijgen de schulden van leningen op korte en lange termijn met 438.675 k euro van 4.020.419 k euro op 31 december 2018 naar 4.459.094 k euro op 31 december 2019.

Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan de financiering voor de uitkering van de dividenden in de OV's voor 229.000 k euro, de terugbetaling van meer dan 261.000 k euro aan leningen in december 2019 en de overname in de OV's van het patrimonium van openbare verlichting in de gemeenten.

Op het einde van het jaar 2019 werd een negatief cashpool saldo van 440.443 k euro gefinancierd op korte termijn door opname van 411.500 k euro aan commercial paper en een fixed loan van 53.000 k euro (2018: 24.956 k euro).

De bewegingen van de leningen op lange en korte termijn kunnen als volgt geanalyseerd worden:

(In duizenden EUR)	2019		2018	
	Cash	Non-cash	Cash	Non-cash
Totaal op 1 januari	4.020.419		3.449.329	
Bewegingen leningen op lange termijn (LT)				
Overname leningen op lange termijn	0	0	541.840	0
Mutatie leningen op lange termijn	0	2.631	0	2.544
Mutatie korte termijn gedeelte van LT lening naar KT	0	-173.486	0	-1.750
Bewegingen leningen op korte termijn (KT)				
Opname leningen op korte termijn	464.500	0	24.956	0
Overname leningen gedeelte van LT lening naar KT	0	0	3.500	0
Mutatie korte termijn gedeelte van LT lening naar KT	0	173.486	0	1.750
Aflossing korte termijn gedeelte van LT lening	-3.500	0	-1.750	0
Terugbetaling leningen op korte termijn	-24.956	0	0	0
Totaal bewegingen	436.044	2.631	568.546	2.544
Totaal op einde van de verslagperiode	4.459.094		4.020.419	

Leningen op lange termijn

Alle uitstaande leningen zijn uitgedrukt in euro en hebben een vaste intrestvoet, behalve de banklening. Deze lening heeft een maandelijks variabele rentevoet en werd door de opname van een renteswap omgezet naar een vaste rentevoet (zie toelichting 'Afgeleide financiële instrumenten').

Voor alle obligatieleningen geldt als principe dat de opdrachthoudende verenigingen zich elk garant stellen op een niet-hoofdelijke en niet-solidaire basis maar beperkt tot het proportioneel aandeel in het kapitaal van hun toenmalige werkmaatschappij. Het aandeel in het kapitaal werd vastgelegd op het moment van uitgifte en ligt vast voor de resterende looptijd van de obligatieleningen. Voor de overgenomen EMTN-obligatieleningen die op naam van Infracx cv stonden, zullen enkel de opdrachthoudende verenigingen van ex-Infracx garant staan. Analoog geldt voor de overige obligatieleningen die op naam van Eandis System Operator stonden, dat enkel de opdrachthoudende verenigingen van ex-Eandis cv garant staan.

Op eind 2019 ziet de samenstelling van de lange termijn leningen er als volgt uit:

(in duizenden EUR)	2019	Uitgifte	Huidige intrestvoet %	Vervaldatum
Obligatieleningen - retail	369.806	370.000	2,00 - 4,25	2020 - 2025
Obligatieleningen - EMTN*	3.147.907	3.160.500	1,75 - 4,50	2021 - 2033
Obligatieleningen - privaat**	435.756	440.000	2,60 - 3,55	2027 - 2044
Bankleningen - met derivatenstructuur	41.125	70.000	3,31	2031
Totaal	3.994.594	4.040.500		
Kortlopend deel van leningen op lange termijn	-173.486			
Totaal leningen op lange termijn	3.821.108	4.040.500		

Op eind 2018:

(in duizenden EUR)	2018	Uitgifte	Huidige intrestvoet %	Vervaldatum
Obligatieleningen - retail	369.760	370.000	2,00 - 4,25	2020 - 2025
Obligatieleningen - EMTN*	3.145.560	3.160.500	1,75 - 4,50	2021 - 2033
Obligatieleningen - privaat**	435.518	440.000	2,60 - 3,55	2027 - 2044
Bankleningen - met derivatenstructuur	44.625	70.000	3,31	2031
Totaal	3.995.463	4.040.500		
Kortlopend deel van leningen op lange termijn	-3.500	0		
Totaal leningen op lange termijn	3.991.963	4.040.500		

* EMTN: Euro Medium Term Note (is een programma dat de Groep de flexibiliteit geeft om obligatieleningen uit te geven met variërende looptijden).

** Privaat: betreft uitgifte van obligatieleningen volgens Duits recht: Schuldschein en Namensschuldverschreibung, en eveneens private uitgiftes aan institutionele beleggers (stand alone).

Het rendement bij uitgifte geeft het bruto actuariael rendement weer.
Het kapitaal van de leningen is terugbetaalbaar op vervaldatum.

In de loop van 2019 werden geen nieuwe obligatieleningen of nieuwe bankleningen uitgegeven door de Groep.

Leningen op korte termijn

De leningen op korte termijn bevatten het gedeelte van de leningen op lange termijn die binnen het jaar terugbetaalbaar zijn (169.986 k euro van een obligatielening en 3.500 k euro van een banklening op einde 2019, 3.500 k euro van een banklening op einde 2018) en de leningen opgenomen bij financiële instellingen zoals hieronder opgenomen:

(In duizenden EUR)	Vervaldag opnames	Beschikbaar bedrag	Opgenomen bedrag	Niet gebruikt bedrag	Gemiddelde intrestvoet *
Commercial paper	(1)	500.000	411.500	88.500	-0,15%
Vaste voorschotten	Nvt	200.000	0	200.000	Nvt
Fixed loans / Bankschulden	Dagelijks	200.000	53.000	147.000	0,40%
Fixed loans	Nvt	25.000	0	25.000	Nvt
Totaal op 31 december 2019		925.000	464.500	460.500	
Commercial paper	Nvt	522.000	0	522.000	Nvt
Vaste voorschotten	Nvt	200.000	0	200.000	Nvt
Fixed loans / Bankschulden	(1)	200.000	24.956	175.044	0.006
Fixed loans	Nvt	50.000	0	50.000	Nvt
Totaal op 31 december 2018		972.000	24.956	947.044	

*De gemiddelde intrestvoet van de opgenomen bedragen op het einde van de periode
(1) Vervaldagen tussen 10 januari 2020 en 31 maart 2020

De leningen op korte termijn werden opgenomen door Fluvius System Operator in naam van de opdrachthoudende verenigingen die zich garant stellen voor hun aandeel en solidair als mededebiteur optreden met uitzondering van de bankschulden.

22 Voorzieningen voor personeelsbeloningen

Toegezegde-bijdragenregelingen

Het uitvoerend personeel aangeworven vanaf 1 januari 2002 en het kaderpersoneel aangeworven vanaf 1 mei 1999 genieten van toegezegde-bijdragenregelingen: deze regelingen voorzien in een kapitaal bij pensionering voortvloeiend uit de betaalde bijdragen en de rendementen toegekend door de pensioeninstellingen, alsook een kapitaal en wezenrente bij overlijden voor pensionering. De financiering gebeurt door werknemersbijdragen en werkgeversbijdragen die gestort worden aan pensioenfondsen (O.F.P. Enerbel en O.F.P. Powerbel) en groepsverzekeringen.

De activa van de pensioenfondsen worden beheerd door fondsen Esperides, uitgegeven in Luxemburg met 4 verschillende risicoprofielen (laag risico, medium risico, hoog risico en dynamische allocatie (dynamic asset allocation)). Het risiconiveau moet ook rekening houden met de leeftijd van de leden. Dit is de reden waarom de trustees van Powerbel aan hun leden een nieuwe optie voor het beheer van hun activa hebben voorgesteld (2015). Deze optie 'Life-Cycle' houdt rekening met een evolutie van het risico van 'Groei' naar meer 'Defensief' gedurende de carrière van de personeelsleden. Elk jaar heeft de deelnemer de mogelijkheid om zijn beleggingsstrategie te wijzigen, voor de toekomstige toelagen van de werkgever of voor het geheel van de opgebouwde sommen op zijn rekening.

Tot 2017 werden de toegezegde-bijdragenpensioenplannen gewaardeerd volgens de Projected Unit Cost (PUC) methode zonder projectie van de toekomstige premies. Voor het O.F.P. Enerbel wordt vanaf 2018 het patronale gedeelte berekend volgens de PUC-methode met projectie van de toekomstige premies. Het gedeelte van de werknemer wordt nog steeds via de PUC-methode zonder projectie van de toekomstige premies geëvalueerd gezien de werknemerspremies niet afhankelijk zijn van de anciënniteit.

De rendementswaarborg is variabel en jaarlijks te aligneren op basis van 65% van het gemiddeld rendement over de laatste 24 maanden van de lineaire obligaties van de Belgische Staat (OLO's) met een duurtijd van 10 jaar (minstens 1,75% en maximaal 3,75%).

De gebruikte rendementswaarborg bedraagt vanaf 2016 1,75% en wordt toegepast volgens de verticale methode voor alle betaalde premies aan de pensioenfondsen en in de verzekeringsonderneming (producten Tak 21 met rendementsgarantie).

De pensioenfondsen zijn niet onderworpen aan de Solvency II-reglementering van de verzekeringsmaatschappijen en kunnen betere verwachte rendementen behalen bij diversificatie van de beleggingen. Hierdoor werden in 2016, voor de actieve kaderleden die hiervoor opteeden, de reserves en een compensatie van de groepsverzekering overgedragen naar een pensioenfonds O.F.P. Powerbel/O.F.P. Enerbel in een vorm van een toegezegde-bijdragenregeling (cash-balance plan) met een minimum waarborg van 3,25%.

In 2018 werd aan kaderleden de keuze geboden om over te stappen van het pensioenfonds Powerbel naar een Cash Balance plan Powerbel New. Voor het pensioenkapitaal bij leven geldt een systeem "Cash Balance", dit wil zeggen dat enerzijds de formule in het reglement de patronale premies bepaalt en anderzijds het rendement is vastgelegd op 3,25%. Er worden geen persoonlijke bijdragen voorzien. Voor de voordelen bij overlijden en invaliditeit geldt een "te bereiken doel" ('defined benefit') systeem. Dit wil zeggen dat een formule de verschillende voordelen bepaalt. De te betalen bijdragen worden aan dit doel aangepast.

Op 1 april 2019 werd het voltallige contractueel personeel van de ex-Infrac OV's/DNB's en van ex-Integan overgenomen door Fluvius System Operator cv. De bedienden van ex-Infrac en ex-Integan behouden hun vaste bijdrage regeling bij Ethias. De personeelsverplichtingen voor de kaderleden van ex-Infrac die overgestapt zijn naar het Fluvius SO statuut en de kaderleden van ex-Integan, werden opgenomen in de bestaande structuur Cash Balance plan Powerbel New. De kaderleden die niet overgestapt zijn naar het Fluvius SO statuut, behouden hun vaste bijdrage regeling bij Ethias. De kaderleden van ex-Infrac zullen elk jaar de optie krijgen om over te stappen naar het Fluvius SO statuut. In dat geval zullen zij aangesloten worden bij het Cash Balance Powerbel New plan. Bedienden die in de toekomst promotie maken tot kaderlid, zullen eveneens aangesloten worden bij het Cash Balance Powerbel New Plan.

Het vaste bijdrage plan bij Ethias wordt horizontaal beheerd waardoor op de premies vanaf 2016 een rendementsgarantie van 1,75% wordt toegepast en voor de premies voor 2016 een rendementsgarantie van 3,25%. De evaluatie van het plan gebeurt volgens de PUC methode maar zonder projectie van de toekomstige premies.

Toegezegd-pensioenregelingen

De collectieve overeenkomst van 2 mei 1952 voorzag een bijkomend pensioen gelijk aan 75% van het laatste jaarinkomen na aftrek van het paritair wettelijk pensioen na een volledige loopbaan, alsook een overlevingspensioen en wezenrente. Deze toegezegd-pensioenregeling is door de werkgever volledig gefinancierd (behalve voor personeelsleden die voor 2007 met pensioen zijn gegaan) en de pensioenen werden rechtstreeks door de werkgever aan de begunstigen uitgekeerd.

De meerderheid van het uitvoerend personeel aangeworven vóór 1 januari 2002 en het kaderpersoneel aangeworven vóór 1 mei 1999 genieten van toegezegd-pensioenregelingen die voorzien in de uitkering van een kapitaal bij pensionering, en een kapitaal en wezenrente bij overlijden voor pensionering. Die voordelen worden berekend rekening houdend met het laatste jaarinkomen en de diensttijd. De financiering gebeurt door werknemersbijdragen en werkgeversbijdragen die gestort worden aan pensioenfondsen (O.F.P. Elgabel en O.F.P. Pensiobel) en groepsverzekeringen.

Als gevolg van veranderingen aan de pensioenregelingen in België werd aan leden van het pensioenplan Pensiobel de mogelijkheid geboden om vanaf 1 januari 2015 over te stappen naar

het plan toegezegd-bijdragenregeling Powerbel. De in het verleden opgebouwde en verbeterde verworven rechten (in Pensiobel) worden gekapitaliseerd aan marktconforme rendementen maar met een minimaal rendement gelijk aan 3,25% (cash-balance Best-off plan).

De Groep verstrekt eveneens **vergoedingen** toegekend **na uitdiensttreding**, zoals een tussenkomst in de gezondheidszorgen en korting op de gas- en elektriciteitsrekening. De **andere personeelsbeloningen op lange termijn** bevatten de afscheids- en jubileumpremies en opgespaarde vakantiedagen of overuren.

De huidige toegezegd-pensioenregelingen worden gefinancierd via pensioenfondsen waar de aan specifieke plannen toegewezen activa worden geïdentificeerd. De Belgische wetgeving en de pensioenregulering stipuleren dat de toegewezen activa uitsluitend dienen tot financiering van de relevante voordelen. Dit resulteerde in de bepaling van een **actiefplafond**. De bepaling van dit plafond houdt rekening met de totale geprojecteerde betaalbare voordelen in lijn met de regels van de pensioenplannen en gebruik makend van de veronderstellingen gelinkt aan het plan.

Restitutierecht

Aangezien de kosten met betrekking tot de personeelsbeloningen terugvorderbaar zijn van de distributienetbeheerders, werd een restitutierecht, gelijk aan de in de balans opgenomen personeelsverplichtingen, erkend op het actief van de balans.

Actuariële risico's

De verscheidene personeelsverplichtingen stellen de Groep onderhevig aan verschillende actuariële risico's:

Beleggingsrisico

De contante waarde van de toegezegd-pensioenregelingen is berekend aan de hand van een disconteringsvoet waarvan de opbrengst is afgestemd met deze van hoogwaardige bedrijfsobligaties. Indien het rendement op de fondsbelegging lager ligt dan deze disconteringsvoet, dan zal er een tekort ontstaan. De pensioenplannen beleggen momenteel in relatief evenwichtige investeringen. Het detail werd opgenomen in de tabel 'Indeling van de fondsbeleggingen op de balansdatum'.

Door het langetermijnkarakter van de verplichtingen acht de Raad van Bestuur van de pensioenfondsen het passend dat een redelijk deel van de fondsbeleggingen wordt geïnvesteerd in aandelen om het verwacht rendement op de fondsen te behalen.

Renterisico

Een daling van de rente op obligaties zal een stijging van de verplichting tot gevolg hebben. Dit zal echter gedeeltelijk gecompenseerd worden door een stijging van het rendement op de fondsbeleggingen van het plan.

Levensverwachting

De contante waarde van de toegezegd-pensioenregelingen wordt berekend rekening houdend met de beste schatting van de levensverwachting van deelnemers aan het plan zowel tijdens als na hun tewerkstelling. Een toename van de levensverwachting van de deelnemers aan het plan zal een toename van de verplichting tot gevolg hebben.

De prospectieve sterftetafels werden gebruikt waarmee de verbeteringen van de levensverwachting in de toekomst kunnen worden weergegeven, zoals gedefinieerd in de IAS19 standaard.

Loonsverhogingen

De contante waarde van de toegezegd-pensioenregelingen wordt berekend op basis van de toekomstige lonen van de deelnemers aan het plan. Een verhoging van het loon van de deelnemers zal een toename van de verplichting tot gevolg hebben.

De voornaamste actuariële veronderstellingen die werden gebruikt op de balansdatum bij de bepaling van de voorzieningen voor pensioenregelingen en andere vergoedingen:

	2019	2018
Disconteringsvoet - pensioenen DB	0,42%	1,28%
Disconteringsvoet - pensioenen DC	0,96%	1,81%
Disconteringsvoet - andere	0,86%	1,80%
Verwachte gemiddelde salarisstijging (zonder inflatie)	0,43%-2,04%	0,14%-2,38%
Verwachte inflatie	1,75%	1,75%
Verwachte stijging van de ziektekosten (inclusief inflatie)	2,75%	2,75%
Verwachte stijging van de tariefvoordelen	1,75%	1,75%
Gemiddeld verwachte pensioenleeftijd	63 en 65 IA BE	63 IA BE
	Prospective Tables	Prospective Tables
Sterftetafels	0,19% tot 3,01%	0,28% tot 1,55%
Personneelsverloop		
Levensverwachting uitgedrukt in jaren van een gepensioneerde op 65 jaar:		
Voor een 65-jarige op datum van afsluiting		
- Man	20	20
- Vrouw	24	24
Voor een 65-jarige binnen 20 jaar:		
- Man	22	22
- Vrouw	26	26

Boekhoudkundige verwerking

In het kader van het langer werken kunnen bepaalde toegekende voordelen om vervroegd met pensioen te gaan niet langer opgenomen worden als een voorziening voor personeelsbeloningen. Niettegenstaande de Groep werkt aan een 'vernieuwd' pensioenplan, kan de timing van implementatie nog niet met zekerheid gesteld worden.

Hierdoor werd een bedrag van 12.875 k euro (2018: 32.143 k euro) niet langer opgenomen als een voorziening voor personeelsbeloningen, maar werd voor hetzelfde bedrag een feitelijke verplichting op de balanspost '**Voorziening, andere**' verwerkt.

De hieronder opgenomen toelichtingen bevatten de totaalcijfers van de voorzieningen voor personeelsbeloningen (2019: 245.624 k euro; 2018: 224.587 k euro) en de voorzieningen, andere (2019: 12.875 k euro; 2018: 32.143 k euro).

De bewegingen van de andere voorzieningen genereren boekhoudkundig enkel een beweging via de winst- en verliesrekening. Daarom werden de actuariële effecten aangemerkt als 'Verandering van personeelsbeloning naar andere voorziening*' en opgenomen in de toelichting 'Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijzigingen in voorzieningen'.

Bedragen opgenomen in het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

(In duizenden EUR)	2019	2018
Aan het dienstjaar toegerekende kosten - belastingen inbegrepen	-36.570	-35.201
Rentekosten	-13.493	-11.297
Rentebaten - exclusief rentebaten op actiefplafond	9.233	7.126
Verminderings	-2.344	-100
Kosten van verstreken diensttijd	0	-18.131
Actuariële winsten (verliezen) onmiddellijk opgenomen in winst- en verliesrekening	6.897	1.604
Kosten van toegezegd-pensioenregelingen opgenomen in winst of verlies	-36.278	-55.998
Actuariële (winsten) verliezen op brutoverplichtingen:		
veranderingen in financiële veronderstellingen	86.844	28.393
veranderingen in demografische veronderstellingen	1.375	4.796
veranderingen in ervaringsaanpassingen	-11.274	4.888
Actuariële (winsten) verliezen op fondsbeleggingen	-69.974	54.574
Belastingen op verplichtingen	0	1.345
Veranderingen in minimum financieringsvereisten/actiefplafond	-1.001	-28.611
Verandering van personeelsbeloning naar andere voorziening*	22.396	0
Kosten opgenomen als niet-gerealiseerde resultaten	28.365	65.385

Bedragen opgenomen in de balans

(In duizenden EUR)	Contante waarde van de brutoverplichting	Reële waarde van de fondsbeleggingen	Totaal
Pensioenen - gefinancierd	730.360	-778.930	-48.570
Pensioenen - niet gefinancierd	33.875	-1	33.875
Gezondheidszorgen en tarifaire voordelen - niet gefinancierd	181.693	0	181.693
Andere langetermijnpersoneelsbeloningen - gefinancierd	76.284	0	76.284
Effect van minimum financieringsvereisten/actiefplafond	0	15.217	15.217
Totaal toegezegd-pensioenregeling en andere langetermijnpersoneelsbeloningen op 31 december 2019	1.022.212	-763.714	258.499
Pensioenen - gefinancierd	653.071	-673.263	-20.192
Pensioenen - niet gefinancierd	32.453	0	32.453
Gezondheidszorgen en tarifaire voordelen - niet gefinancierd	156.623	0	156.623
Andere langetermijnpersoneelsbeloningen - gefinancierd	71.833	0	71.833
Effect van minimum financieringsvereisten/actiefplafond	0	16.013	16.013
Totaal toegezegd-pensioenregeling en andere langetermijnpersoneelsbeloningen op 31 december 2018	913.980	-657.250	256.730

Wijziging in de contante waarde van de brutoverplichting

(In duizenden EUR)	2019	2018
Totaal op 1 januari	-913.980	-871.663
Actuariële winsten (verliezen) - financiële veronderstellingen	-93.427	-26.611
Actuariële winsten (verliezen) - demografische veronderstellingen	1.724	-9.342
Actuariële winsten (verliezen) - ervaringsaanpassingen	21.655	-519
Aanschaffingen/verkopen	-39.289	-13.004
Verminderings	-2.344	7.308
Aan het dienstjaar toegerekende kosten & belastingen inbegrepen	-36.570	-35.201
Bijdragen door deelnemers	-2.111	-2.162
Rentekosten	-13.493	-11.297
Betaalde beloningen & belastingen inbegrepen	55.622	67.987
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	0	-18.131
Totaal op 31 december voor belastingen op niet-gefinancierde verplichtingen	-1.022.213	-912.635
Belastingen op niet-gefinancierde verplichtingen	0	-1.345
Totaal op 31 december	-1.022.213	-913.980

Wijziging van de reële waarde van de fondsbeleggingen

(In duizenden EUR)	2019	2018
Totaal op 1 januari	673.263	704.894
Actuariële winsten (verliezen) - aanpassing aan fondsbeleggingen op 1 januari	399	-15.360
Rendement uit fondsbeleggingen (exclusief rentebaten)	69.575	-39.215
Aanschaffingen/verkopen	22.922	11.198
Verminderings	0	-7.408
Rentebaten	9.438	7.572
Bijdragen door werkgever & belastingen inbegrepen	42.255	77.406
Bijdragen door deelnemers	2.111	2.162
Betaalde beloningen & belastingen inbegrepen	-41.032	-67.987
Totaal op 31 december	778.929	673.262
Niet-recupereerbaar overschot (effect van actiefplafond)	-15.217	-16.013
Totaal op 31 december	763.713	657.250

Wijzigingen in het actiefplafond

(In duizenden EUR)	2019	2018
Totaal op 1 januari	16.013	44.178
Rentebaten	205	446
Wijzigingen aan actiefplafond	-1.001	-28.611
Totaal op 31 december	15.216	16.013

Wijzigingen in niet-gerealiseerde resultaten

(In duizenden EUR)	2019	2018
Totaal op 1 januari	207.013	141.628
Niet-gerealiseerde verliezen (winsten)	28.365	65.385
Totaal op 31 december	235.378	207.013

Indeling van de fondsbeleggingen op de balansdatum

De indeling van de fondsbeleggingen met betrekking tot pensioenregelingen in functie van de belangrijkste categorieën van activa op eind 2019:

Categorie	Elgabel %	Andere %	Pensiobel %	Verzeke- ringson- dernemin- gen %	Powerbel en Enerbel %	Totaal %
Beursgenoteerde beleggingen	78,71	76,87	83,40	81,68	84,46	80,81
Aandelen (Eurozone)	15,98	12,56	18,16	8,50	12,00	15,21
Aandelen (Buiten eurozone)	21,95	22,51	24,00	0	21,77	21,88
Staatsobligaties (Eurozone)	0	0	0	22,54	7,00	1,92
Andere obligaties (Eurozone)	26,13	26,79	26,50	48,44	28,42	27,31
Andere obligaties (Buiten eurozone)	14,64	15,01	14,73	2,21	15,27	14,49
Niet-beursgenoteerde beleggingen	21,29	23,13	16,60	18,32	15,54	19,19
Onroerende goederen	2,52	2,58	2,39	4,18	2,38	2,51
Liquide middelen	2,99	4,37	3,58	1,24	2,69	3,16
Andere	15,79	16,18	10,63	12,90	10,48	13,52
Totaal (in %)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Totaal (in duizenden EUR)	347.983	77.679	184.969	20.520	147.779	778.930

De indeling van de fondsbeleggingen met betrekking tot pensioenregelingen in functie van de belangrijkste categorieën van activa op eind 2018:

Categorie	Elgabel %	Andere %	Pensiobel %	Verzeke- ringson- dernemin- gen %	Powerbel en Enerbel %	Totaal %
Beursgenoteerde beleggingen	78,14	76,55	78,80	77,33	83,94	78,94
Aandelen (Eurozone)	16,42	13,18	17,77	9,10	13,92	16,14
Aandelen (Buiten eurozone)	21,36	21,93	21,12	0	24,67	21,26
Staatsobligaties (Eurozone)	0	0	0	20,85	0	0,44
Andere obligaties (Eurozone)	25,97	26,67	25,68	45,34	29,21	26,76
Andere obligaties (Buiten eurozone)	14,39	14,77	14,23	2,04	16,14	14,34
Niet-beursgenoteerde beleggingen	21,86	23,45	21,20	22,67	16,06	21,06
Onroerende goederen	2,74	2,82	2,71	3,90	2,64	2,75
Liquide middelen	3,29	4,38	2,84	6,06	2,91	3,24
Andere	15,83	16,25	15,65	12,71	10,51	15,07
Totaal (in %)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Totaal (in duizenden EUR)	332.559	42.060	202.753	14.216	81.675	673.263

Detail van de toegezegd-pensioenregeling per type deelnemer en per soort voordeel

(In duizenden EUR)	2019	2018
Detail van de toegezegd-pensioenregeling per type deelnemer	-1.022.213	-913.980
Actieve deelnemers	-653.881	-700.098
Niet-actieve deelnemers met uitgestelde voordelen	-168.052	-19.607
Gepensioneerden en begunstigten	-200.281	-194.276
Detail van de toegezegd-pensioenregeling per voordeel	-1.022.213	-913.980
Pensioenen	-764.236	-685.524
Andere vergoedingen (gezondheidszorg en tarifaire voordelen)	-181.693	-156.623
Afscheids- en jubileumpremies	-76.284	-71.833

Om de schattingonzekerheden toe te lichten is hieronder het effect op de voorziening voor personeelsbeloningen van de **gevoeligheidsanalyse** opgenomen.

(In duizenden EUR)	Effect: stijging (-) / daling (+)
Disconteringsvoet (+0,25%)	28.217
Inflatie (+0,25%)	-18.930
Salarisstijging (+0,10%)	-7.231
Ziektekosten (+0,10%)	-167
Tariefvoordelen (+0,50%)	-5.676
Levensverwachting gepensioneerden (+1 jaar)	-11.975

De jaarlijkse balans van de toegezegd-pensioenregelingen wordt door de Groep gefinancierd door een bijdrage, uitgedrukt als een percentage van het totale salaris. Dit percentage wordt gedefinieerd door de 'projected unit cost' methode en wordt jaarlijks herzien. Deze methode van financiering bestaat erin dat toekomstige kosten worden opgenomen over de resterende looptijd van het plan. De kosten worden geraamd op verwachte basis (salarisgroei en de inflatie in aanmerking genomen).

De veronderstellingen met betrekking tot salarisverhoging, inflatie, personeelsverloop en sterfte worden gedefinieerd op basis van historische statistieken van de Groep. De gebruikte sterftetafels zijn degene die overeenkomen met de waargenomen ervaring binnen de pensioenfondsen. De disconteringsvoet werd afgestemd op de investeringsstrategie van de ondernemingen.

Deze veronderstellingen worden herzien op een regelmatige basis.

Specifieke gebeurtenissen (zoals wijziging van het plan, verandering van veronderstellingen, een te korte indekkingsperiode...) kunnen uiteindelijk leiden tot bijkomende stortingen door de Groep.

De **gemiddelde duur** van de toegezegd-pensioenregelingen op 31 december 2019 bedraagt 8,4 jaar (2018: 9 jaar) en voor de toegezegde-bijdragenregelingen op 31 december 2019 20 jaar (2018: 20 jaar).

De Groep schat dat in 2020 een bedrag van 1.009 k euro zal worden bijgedragen aan toegezegd-pensioenregelingen, 14.297 k euro aan toegezegde-bijdragenregelingen.

23 Afgeleide financiële instrumenten

De Groep heeft een renteswap aangegaan om de variabele rente op de lange termijn leningen om te zetten naar een vaste rente. De afgeleide producten werden gewaardeerd tegen reële waarde voor 6.217 k euro in 2019 en 5.637 k euro in 2018.

De evoluties in de reële waarde werden verwerkt via de winst- en verliesrekening (Zie toelichting 'Financiële resultaten').

De reële waarde van afgeleide financiële instrumenten afgesloten ter afdekking van het renterisico werd berekend op basis van verdisconteerde verwachte toekomstige kasstromen rekening houdend met actuele termijnkoersen en rentecurves over de resterende looptijd van het instrument.

Overzicht van de afgeleide financiële instrumenten op 31 december 2019 en 2018

Een Interest Rate Swap in het kader van een lening van 70.000 k euro op 20 jaar opgenomen in september 2011, trad in werking in september 2011.

24 Handelsschulden en overige schulden, schulden cashpoolactiviteiten en actuele belastingverplichtingen

(In duizenden EUR)	2019	2018
Gewone handelsschulden	111.472	96.434
Te ontvangen facturen	50.606	50.164
Subtotaal	162.078	146.598
Btw	32	11
Belastingen op personeelskosten	2.061	1.621
Schulden m.b.t. personeelsbeloningen	78.487	66.894
Andere kortlopende schulden	57.879	56.358
Totaal	300.537	271.482
Schulden cashpoolactiviteiten	133.069	187.978
Actuele belastingverplichtingen	2.980	2.073

De posten met betrekking tot handelsschulden en overige schulden stijgen met 29.055 k euro van 271.482 k euro op eind 2018 naar 300.537 k euro op eind 2019. Deze stijging betreft voornamelijk de nog niet betaalde handelsschulden en de schulden m.b.t. personeelsbeloningen als gevolg van de overname van het contractueel personeel van de ex-Infrac OV's/DNB's.

De andere kortlopende schulden bevatten hoofdzakelijk de nog toe te rekenen kosten voornamelijk met betrekking tot de financiële kosten voor de leningen, het wagenpark en projecten i.v.m. informatie- en communicatietechnologie.

De schulden m.b.t. de cashpoolactiviteiten bedragen 187.978 k euro op eind 2018 en 133.069 k euro op einde 2019 (zie ook toelichting 'Handels- en overige vorderingen').

De termijn en de voorwaarden voor de schulden waren als volgt:

Voor de handelsschulden bedroeg het leverancierskrediet gemiddeld 39 dagen en de aannemers werden betaald 30 dagen na factuurdatum.

De schulden aan de belasting over de toegevoegde waarde en van de bedrijfsvoorheffing werden respectievelijk betaald 20 en 15 dagen na het einde van de maand. Alle schulden werden betaald op hun vervaldag.

Financiële instrumenten

25 Financiële instrumenten: risico's en reële waarde

Risico's

Het is de bedoeling van de Groep om alle risico's afzonderlijk te begrijpen alsook hun onderlinge verbanden, en om strategieën te definiëren teneinde de economische impact op de resultaten van de Groep te beheersen. Het auditcomité heeft de verantwoordelijkheid voor het nazicht van de risicoanalyse, het goedkeuren van de aanbevolen risicobeheersingsstrategieën, het doen naleven van de richtlijnen inzake risicobeheer en voor het rapporteren.

Het functioneren van de Groep als werkmaatschappij voor de opdrachthoudende verenigingen beperkt in sterke mate de risico's en eventuele negatieve gevolgen.

Vermogensstructuur

De vermogensstructuur van de Groep bestaat uit het eigen vermogen en de financiële verplichtingen.

Naast de wettelijk vereiste minima voor eigen vermogen die van toepassing zijn op Fluvius System Operator en haar dochterondernemingen, is de Groep niet onderworpen aan enige extern opgelegde vereisten voor haar vermogensstructuur.

De Groep doet een beroep op kortetermijnfinanciering ter ondersteuning van het bedrijfskapitaal. De langetermijnleningen worden opgenomen door Fluvius ter financiering van de opdrachthoudende verenigingen en worden doorgerekend aan dezelfde voorwaarden als de opgenomen leningen.

Kredietrisico

Het kredietrisico omvat het risico dat de ene partij bij een financieel instrument haar verplichtingen niet zal nakomen, waardoor bij de andere partij een financieel verlies kan ontstaan.

Het maximale kredietrisico is de balanswaarde van elk financieel actief.

De Groep rekent de kosten door aan voornamelijk haar aandeelhouders, haar minderheidsaandeelhouders en deelnemingen en beperkt hierdoor het kredietrisico.

Beweging gecumuleerde waardeverminderingen op handelsvorderingen:

(In duizenden EUR)	2019	2018
Saldo per 1 januari	-14.823	-3.586
Verworven van derden	0	-9.807
Toevoeging waardeverminderingen op vorderingen	-18.631	-3.619
Terugname waardeverminderingen op vorderingen	4.676	2.189
Saldo per einde verslagperiode	-28.778	-14.823

Valutarisico

De Groep is niet wezenlijk blootgesteld aan valutarisico's, aangezien zij bijna geen transacties heeft in andere valuta dan de euro.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico houdt het risico in dat de Groep haar financiële verplichtingen niet zou kunnen nakomen. De Groep beperkt dit risico door de kasstromen op een continue basis te bewaken en ervoor te zorgen dat er voldoende kredietfaciliteiten aanwezig zijn.

De Groep doet een beroep op verscheidene banken om op korte termijn gelden aan te trekken. In het kader van een opgezet thesauriebewijzenprogramma werden commercial papers (thesauriebewijzen) uitgegeven. Vaste voorschotten en thesauriebewijzen kunnen opgevraagd worden met een looptijd van 1 week tot 12 maanden en fixed loans (straight loans) voor een looptijd tussen 1 dag tot 1 jaar. Alle leningen hebben een vaste intrestvoet gedurende de looptijd behalve de opname van het kassierscontract dat een variabele rentevoet heeft.

De Groep neemt leningen op lange termijn op ter financiering van de opdrachthoudende verenigingen. Deze leningen op lange termijn worden doorgerekend aan dezelfde voorwaarden als de opgenomen leningen.

De opdrachthoudende verenigingen wendde deze middelen aan voor de financiering van de investeringen in de distributienetten, om leningen te herfinancieren, intresten te betalen en voor werkkapitaal. Op eind 2014 werd ook een deel van de netto opbrengsten van deze uitgiftes gebruikt om de vergoeding te betalen in naam en voor rekening van de openbare besturen aan Electrabel in het kader van diens uittrede uit het aandelenkapitaal van de opdrachthoudende verenigingen van ex-Eandis.

In 2010 heeft de Groep voor het eerst obligatieleningen uitgegeven voor de particuliere belegger in België en het Groothertogdom Luxemburg.

Om de financieringsbronnen te diversifiëren en te verbreden zodat een veilige, betrouwbare, efficiënte en innovatieve distributie van energie aan de afnemers kan verzekerd worden, werd een rating gevraagd.

Eandis System Operator heeft in oktober 2011 een rating bekomen van 'Moody's Investors Service Ltd.' ("Moody's"). Op 14 december 2016 was deze rating A3 met stabiele vooruitzichten. Op 29 juni 2018 heeft het ratingbureau Moody's de vooruitzichten van de **A3-rating** van stabiel naar positief gewijzigd. Deze wijziging in de vooruitzichten weerspiegelt het verbeterde kredietprofiel van Eandis System Operator en de invloed op dit kredietprofiel van de aangekondigde fusie van Eandis System Operator cv met zijn sectorgenoot Infrac cv tot Fluvius System Operator cv, die vanaf 1 juli 2018 van start ging.

Fluvius System Operator heeft in 2018 gekozen voor een rating bij de ratingagentschappen Moody's en Creditreform Rating AG.

Op 25 juli 2019 heeft Moody's de ratingvooruitzichten aangepast naar **stabiel**.

Op 15 oktober 2018 was de rating bij Creditreform Rating AG voor alle obligaties **A+ met stabiele vooruitzichten**. Op 2 augustus 2019 werd deze rating bevestigd.

Fluvius heeft via Eandis een 5.000.000 k euro EMTN-programma lopen voor uitgifte van obligaties vanaf 2011, met een looptijd tot 2021. Van dit programma was op eind 2019 voor een bedrag van 2.660.500 k euro of 53,21% aan obligatieleningen uitgegeven. Sinds eind 2014 vonden geen uitgiftes meer plaats onder dit programma.

Bijkomend heeft Fluvius via Infrac een 500.000 k euro EMTN-programma lopen voor uitgifte van obligaties vanaf 2013. Een eerste schijf van 250.000 k euro werd uitgegeven in 2013 (looptijd tot 2023) en een tweede schijf van 250.000 k euro in 2014 (looptijd tot 2029).

Alle opgenomen gelden van de obligatieleningen werden op 50.000 k euro na volledig doorgeleend aan de OV's aan dezelfde voorwaarden als de uitgegeven obligatieleningen. De hieruit ontstane vorderingen voor de Groep worden opgenomen in de rubriek 'Kortetermijnvorderingen, andere' en 'Langetermijnvorderingen, andere'.

Een overzicht van de leningen wordt opgenomen in de toelichting 'Leningen op lange en korte termijn'. De banklening (2019: 41.125 k euro; 2018: 44.625 k euro) werd eveneens niet doorgeleend.

Informatie betreffende het aflossingsschema van de verschillende leningen op lange termijn.
Op eind 2019

(in duizenden EUR)	2019	1 jaar of minder	2-3 jaar	4-5 jaar	Meer dan 5 jaar
Obligatieleningen - retail	369.806	169.986	0	0	199.820
Obligatieleningen - EMTN	3.147.906	0	997.788	997.689	1.152.429
Obligatieleningen - privaat	435.756	0	0	0	435.756
Bankleningen - met derivatenstructuur	41.125	3.500	7.000	7.000	23.625
Totaal	3.994.593	173.486	1.004.788	1.004.689	1.811.630

Op eind 2018

(in duizenden EUR)	2018	1 jaar of minder	2-3 jaar	4-5 jaar	Meer dan 5 jaar
Obligatieleningen - retail	369.760	0	169.973	0	199.787
Obligatieleningen - EMTN	3.145.560	0	499.307	994.674	1.651.579
Obligatieleningen - privaat	435.518	0	0	0	435.518
Bankleningen - met derivatenstructuur	44.625	3.500	7.000	7.000	27.125
Totaal	3.995.463	3.500	676.280	1.001.674	2.314.009

Informatie betreffende het aflossingsschema van de leaseverplichtingen

De Groep heeft leaseverplichtingen op 31 december 2019 voor een totaal van 37.409 k euro. Hiervan is 10.472 k euro binnen het 1 jaar af te lossen, binnen een periode van 2 tot 5 jaar dient 23.415 k euro te worden betaald en 3.522 k euro is betaalbaar na 5 jaar.

Renterisico

De Groep heeft leningen op lange termijn opgenomen met een vaste en een variabele rentevoet. De lening met een variabel rentevoet werd omgezet via een swapcontract naar een vaste rentevoet (zie toelichting 'Afgeleide financiële instrumenten').

De ontstane financiële lasten voor Fluvius System Operator worden doorgerekend aan de OV's en worden gerapporteerd als een financiële opbrengst, behalve de financiële lasten m.b.t. het gedeelte EMTN-obligatielening van 50.000 k euro en de banklening van 41.125 k euro die niet werden doorgeleend.

De intrestaflossingen voor de volgende jaren, berekend op basis van de overeengekomen intrestvoeten, is als volgt:

(In duizenden EUR)	2019	2018
In 2019	0	123.804
In 2020	123.691	123.691
In 2021	116.344	116.344
In 2022	93.724	93.724
In 2023	79.857	79.857
In 2024	55.999	55.999
In 2025 en volgende	401.867	401.867
Totaal	871.482	995.286

Andere

Meer informatie omtrent de risico's van de Groep en haar aandeelhouders is opgenomen in het prospectus van 2 juni 2017 m.b.t. de uitgifte van een obligatielening (retail) en de investor presentation van september 2019 die kunnen geraadpleegd worden op de website www.fluvius.be.

Reële waarde

De reële waarde van de financiële activa en passiva wordt gedefinieerd als het bedrag waartegen het instrument zou kunnen geruild worden in een lopende transactie tussen bereidwillige partijen, en niet in een gedwongen verkoop of liquidatieverkoop.

De reële waarde hiërarchie

De Groep gebruikt de volgende hiërarchische classificatie voor het bepalen en toelichten van de reële waarde van financiële instrumenten door middel van een waarderingstechniek:

Niveau 1: genoteerde (niet-aangepaste) prijzen op liquide markten voor identieke activa of passiva

Niveau 2: andere technieken waarvoor alle input met een significante weerslag op de opgenomen reële waarde hetzij direct, hetzij indirect kan worden waargenomen

Niveau 3: technieken die gebruik maken van input met een significante weerslag op de opgenomen reële waarde die niet gebaseerd is op waarneembare marktgegevens

De reële waarde van de genoteerde obligatieleningen, uitgegeven voor een totaal van 3.530,5 miljoen euro evolueert in functie van de marktrente. De reële waarde op 31 december 2019 bedraagt 3.920,4 miljoen euro en verschilt van de terugbetalingswaarde en de boekwaarde.

Op 31 december 2019 zijn de reële waarden als volgt:

(In duizenden EUR)	Reële waarde Niveau 1	Reële waarde Niveau 2	Reële waarde Niveau 3	Boekwaarde
Overige beleggingen	0	0	905	905
Geldmiddelen en kasequivalenten	28.222	0	0	28.222
Handels- en overige vorderingen	391.907	0	0	391.907
Vorderingen cashpoolactiviteiten	435.758	0	0	435.758
Totaal	855.887	0	905	856.792
Leningen op lange termijn	4.224.461	0	0	3.821.108
Leningen op korte termijn	641.548	0	0	637.986
Afgeleide financiële instrumenten	0	6.217	0	6.217
Totaal kortlopende schulden, andere	303.518	0	0	303.518
Schulden cashpoolactiviteiten	133.069	0	0	133.069
Totaal	5.302.596	6.217	0	4.901.898

Op 31 december 2018 zijn de reële waarden als volgt:

(In duizenden EUR)	Reële waarde Niveau 1	Reële waarde Niveau 2	Reële waarde Niveau 3	Boekwaarde
Overige beleggingen	0	0	845	845
Geldmiddelen en kasequivalenten	2.095	0	0	2.095
Handels- en overige vorderingen	327.328	0	0	327.328
Vorderingen cashpoolactiviteiten	136.934	0	0	136.934
Totaal	466.357	0	845	467.202
Leningen op lange termijn	4.412.435	0	0	3.991.963
Leningen op korte termijn	28.456	0	0	28.456
Afgeleide financiële instrumenten	0	5.637	0	5.637
Totaal kortlopende schulden, andere	273.555	0	0	273.555
Schulden cashpoolactiviteiten	187.978	0	0	187.978
Totaal	4.902.424	5.637	0	4.487.589

Andere informatie

26 Verbonden partijen

Transacties tussen Fluvius System Operator en haar dochterondernemingen werden in de consolidatie geëlimineerd en werden dus niet opgenomen in deze toelichting.

De vergoedingen aan het managementcomité en de bestuurders bedroegen 4.558.255 euro voor 2019 en 4.015.511 euro voor 2018. Hiervan bedroeg de pensioenkost 347.676 euro voor 2019 en 634.936 euro voor 2018. Er werden geen andere voordelen in natura, opties op aandelen, kredieten of voorschotten gegeven ten gunste van de bestuurders.

Transacties van de Groep met de ondernemingen die een minderheidsbelang (Farys/TMVW en vanaf 2019 De Watergroep) aanhouden, waren als volgt:

(In duizenden EUR)	2019	2018
Bedrag van de transacties		
Doorrekening van kosten aan de minderheidsbelangen	81.585	5.787
Doorrekening van kosten van de minderheidsbelangen	1.467	194
Bedrag van uitstaande saldi		
Handelsvorderingen	8.282	1.658
Handelsschulden	67	3

Transacties van de Groep met de geassocieerde deelnemingen (Atrias en Synductis) waren als volgt:

(In duizenden EUR)	2019	2018
Bedrag van de transacties		
Doorrekening van kosten aan de geassocieerde deelnemingen	2.432	2.434
Doorrekening van kosten van de geassocieerde deelnemingen	16.324	11.202
Bedrag van uitstaande saldi		
Handelsvorderingen	35.322	26.482
Handelsschulden	2.141	1.486

Transacties van de Groep met de aandeelhouders (opdrachthoudende verenigingen) waren als volgt:

(In duizenden EUR)	2019	2018
Bedrag van de transacties		
Doorrekening van kosten aan de opdrachthoudende verenigingen	1.624.261	1.365.164
Doorrekening van kosten van de opdrachthoudende verenigingen	141.142	172.305
Rentebaten opdrachthoudende verenigingen	124.076	115.327
Rentelasten opdrachthoudende verenigingen	-515	0
Bedrag van uitstaande saldi		
Restitutierecht op voorzieningen voor personeelsbeloningen	258.499	256.730
Langetermijnvorderingen, andere	3.756.541	3.926.136
Kortetermijnvorderingen, andere	170.000	0
Handelsvorderingen, op te maken facturen	176.724	130.707
Vorderingen/(schulden) cashpoolactiviteiten	302.689	-51.044
Overige vorderingen, verkregen financiële opbrengsten obligatieleningen	30.348	30.465
Handelsschulden	29.485	21.264
Ontvangen garanties of zekerheden		
M.b.t. financiële verplichtingen	725.000	792.000

Alle facturen aan of van de opdrachthoudende verenigingen zijn betaalbaar binnen de 30 dagen na factuurdatum.

Lidmaatschap van professionele organisaties

Fluvius System Operator is lid van Synergrid vzw, een gemeenschappelijke belangenvereniging van de beheerders van netten in België van transmissie van elektriciteit, van vervoer van aardgas en van de distributie van elektriciteit en aardgas.

Fluvius System Operator is lid van de Europese vereniging van Europese distributienetbeheerders voor Slimme Netten (EDSO for Smart Grids).

Gedurende 2018 werd voor de uitoefening van het mandaat van de commissaris voor de moederonderneming Fluvius System Operator een bedrag van 76 k euro betaald, aangevuld met bijkomende (wettelijke) opdrachten in het verlengde van het mandaat als commissaris alsook met andere opdrachten ten belope van 336 k euro. De additionele diensten werden goedgekeurd door het auditcomité.

27 Verplichtingen en onzekerheden

(In duizenden EUR)	2019	2018
Huurwaarborgen gebouwen	1.391	1.585
Andere bankwaarborgen	0	125
Totaal gegeven waarborgen	1.391	1.710
Ontvangen waarborgen van aannemers en leveranciers	27.695	27.052

Uitstaande bestellingen op 31 december 2019 bedroegen 11.188 k euro (31 december 2018: 9.267 k euro).

De Groep heeft geschillen en juridische procedures hangende waarvoor het risico op verlies mogelijk doch niet waarschijnlijk is. Op dit ogenblik kan de waarschijnlijke timing van de afwikkeling niet worden ingeschat.

Op 3 september 2019 deed zich een gasexplosie voor te Wilrijk, Ridderveld. Hierbij wordt één dodelijk slachtoffer betreurd. Het gerechtelijk onderzoek in dit dossier is lopende.

28 Gebeurtenissen na balansdatum

Op 1 januari 2020 hebben vier gemeenten uit de provincie Antwerpen (Malle, Ranst, Wommelgem en Zoersel) zich uit de DNB Iveka teruggetrokken en zich aangesloten bij de DNB Fluvius Antwerpen.

Naar aanleiding van deze overstap werd het deelnemerschap binnen de werkmaatschappij Fluvius System Operator herbekeken, wat leidde tot een beperkte verschuiving van het aandeelhouderschap van de twee betrokken DNB's.

Op 22 januari 2020 heeft de Raad van Bestuur zijn goedkeuring gegeven aan de strategische keuze voor Fluvius wat betreft zijn **kerntaken**: 'Fluvius wil de multi-utility beheerder zijn van (publieke) netwerken op het openbaar domein, om zo maximale synergie te bereiken', en dit in vier sectoren:

- energie (elektriciteit, gas en warmte)
- openbare verlichting (straat- en pleinverlichting, monumentverlichting, light-as-a-service)
- water (drinkwater en/of riolering, als er zich regionaal opportuniteiten voordoen)
- telecom (fiber, FTTH/5G, kabel, ...) met de bedoeling hier samenwerkingsverbanden met de telecomoperatoren voor op te zetten.

Daar hoort ook het opzetten en beheren van de dataplatformen die direct verbonden zijn met de verschillende nutsvoorzieningen bij.

Daarnaast voert Fluvius de opgelegde openbardienstverplichtingen uit en zal Fluvius ter ondersteuning van de lokale besturen verder de ESCO/EDLB-dienst aanbieden om de energiebesparingen in gemeentelijke gebouwen mee te helpen realiseren'.

Op 24 januari 2020 heeft de Raad van Bestuur van Aquafin beslist om toe te treden als volwaardig vennoot van SYNDUCTIS.

De uitbraak van het coronavirus in het begin van 2020 en de resultaten van de maatregelen die genomen werden om dit virus in te dijken kunnen een impact hebben op onze financiële prestaties in 2020 en de waardering van bepaalde activa- en passivabestanddelen. Bijgevolg bestaat de

mogelijkheid dat we materiële aanpassingen zullen moeten aanbrengen in onze rekeningen over 2020 indien bepaalde activa-elementen negatief beïnvloed worden, zoals bijvoorbeeld de pensioenactiva. Op basis van de feiten zoals die op de datum van vandaag gekend zijn, hebben we geen kennis over een financiële impact op de jaarrekening over 2019.

29 Lijst van de ondernemingen opgenomen in de consolidatie

Op 31 december 2019:

Onderneming	Maatschappelijke zetel	Aandelen in bezit % Stemrecht %	
Moederonderneming			
Fluvius System Operator cv	Brusselsesteenweg 199, B-9090 Melle		
Dochteronderneming			
De Stroomlijn cv	Brusselsesteenweg 199, B-9090 Melle	62,17	62,17
Deelnemingen in joint ventures en geassocieerde deelnemingen			
Synductis cv	Brusselsesteenweg 199, B-9090 Melle	33,28	32,82
Atrias cv	Kanselarijstraat 17a, B-1000 Brussel	50,00	50,00

Op 31 december 2018:

Onderneming	Maatschappelijke zetel	Aandelen in bezit % Stemrecht %	
Moederonderneming			
Fluvius System Operator cvba	Brusselsesteenweg 199, B-9090 Melle		
Dochteronderneming			
De Stroomlijn cvba	Brusselsesteenweg 199, B-9090 Melle	64,03	64,03
Deelnemingen in joint ventures en geassocieerde deelnemingen			
Synductis cvba	Brusselsesteenweg 199, B-9090 Melle	33,28	32,82
Atrias cvba	Ravensteingalerij 4, B-1000 Brussel	50,00	50,00

Informatie met betrekking tot de moederverenootschap

De statutaire niet-geconsolideerde jaarrekening van de moederverenootschap Fluvius System Operator cv wordt hierna in verkorte vorm weergegeven. De resultaten van 2018 bevatten de resultaten van de overgenomen activiteiten van de sectorgenoot Infracx voor een volledig jaar.

In overeenstemming met de Belgische vennootschapswetgeving zullen het jaarverslag en de jaarrekening van Fluvius System Operator cv samen met het verslag van de Commissaris worden neergelegd bij de Nationale Bank van België. Deze verslagen zijn beschikbaar vanaf 24 april 2020 op de website www.fluvius.be of op het adres: Brusselsesteenweg 199, 9090 Melle.

De Commissaris heeft een verklaring zonder voorbehoud gegeven met betrekking tot de statutaire jaarrekening van Fluvius System Operator cv.

Verkorte balans In duizenden EUR	2019	2018
Vaste activa	6.843	10.295
Immateriële vaste activa	1.969	2.509
Materiële vaste activa	3.110	5.922
Financiële vaste activa	1.764	1.864
Vlottende activa	5.148.754	4.737.201
Vorderingen op meer dan één jaar	3.784.076	3.945.528
Voorraden	78.542	68.088
Vorderingen op ten hoogste één jaar	956.570	427.543
Geldbeleggingen en liquide middelen	29.851	3.877
Overlopende rekeningen	299.715	345.820
Totaal der activa	5.155.597	4.747.496
Eigen vermogen	1.517	10.407
Kapitaal	1.284	10.175
Andere vermogenselementen: reserves, uitgiftepremies, overgedragen resultaat	233	232
Voorzieningen voor risico's en kosten	258.499	256.730
Schulden	4.895.581	4.480.359
Schulden op meer dan één jaar	3.821.108	3.991.963
Schulden op ten hoogste één jaar	1.020.217	434.741
Overlopende rekeningen	54.256	345.820
Totaal der passiva	5.155.597	4.747.496

Verkorte resultatenrekening In duizenden EUR	2019	2018
Omzet	1.649.885	1.633.676
Bedrijfswinst (verlies)	12.348	14.003
Financiële resultaten	-3.766	-3.961
Belasting op het resultaat	-8.582	-10.041
Winst (verlies) van het boekjaar	0	0

Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van Fluvius System Operator CV over het boekjaar afgesloten op 31 december 2019

Overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris van Fluvius System Operator CV (de "Vennootschap") en van de dochterondernemingen (samen de "Groep"). Dit verslag omvat ons oordeel over de geconsolideerde balans op 31 december 2019, de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten op 31 december 2019, het geconsolideerde mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht van het boekjaar afgesloten op 31 december 2019 en over de toelichting (alle stukken gezamenlijk de "Geconsolideerde Jaarrekening") en omvat tevens ons verslag betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde eisen. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar.

Wij werden als commissaris benoemd door de algemene vergadering op 19 mei 2017, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité en op voordracht van de ondernemingsraad. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die zal beraadslagen over de Geconsolideerde Jaarrekening afgesloten op 31 december 2019. We hebben de wettelijke controle van de Geconsolideerde Jaarrekening van de Groep uitgevoerd gedurende 9 opeenvolgende boekjaren.

Verslag over de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de Geconsolideerde Jaarrekening van Fluvius System Operator CV, die de geconsolideerde balans op 31 december 2019, de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten op 31 december 2019 omvat, alsook het geconsolideerde mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met een geconsolideerd balanstotaal van € 5.199.423.000 en waarvan de geconsolideerde resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van € 0.

Naar ons oordeel geeft de Geconsolideerde Jaarrekening een getrouw beeld van het geconsolideerde eigen vermogen en van de geconsolideerde financiële positie van de Groep op 31 december 2019, alsook van de geconsolideerde resultaten en de geconsolideerde kasstromen voor het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie ("IFRS") en

met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor ons oordeel zonder voorbehoud

We hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met de International Standards on Auditing ("ISAs"). Onze verantwoordelijkheden uit hoofde van die standaarden zijn nader beschreven in het gedeelte "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening" van ons verslag.

Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Kernpunten van de controle

De kernpunten van onze controle betreffen die aangelegenheden die volgens ons professioneel oordeel het meest significant waren bij onze controle van de Geconsolideerde Jaarrekening van de huidige verslagperiode.

Deze aangelegenheden werden behandeld in de context van onze controle van de Geconsolideerde Jaarrekening als een geheel en bij het vormen van ons oordeel hieromtrent en derhalve formuleren wij geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden.

Voorziening voor personeelsbeloningen

Beschrijving van het kernpunt

De voorzieningen voor personeelsbeloningen bedragen € 245,6 miljoen per 31 december 2019. De Groep erkent de voorzieningen voor deze lange termijn personeelsbeloningen op basis van de vereisten zoals aanvaard binnen de Belgische boekhoudwetgeving. De plannen van de groep worden beschreven in toelichting 22 van de Geconsolideerde Jaarrekening. De waardering van deze voorzieningen is complex en vereist inschattingen van het management. Door de complexiteit wordt de Vennootschap voor de berekening van de voorzieningen bijgestaan door een externe actuaaris. De waardering van de voorzieningen is gebaseerd op de onderliggende personeelsdata van de verschillende pensioenplannen waarop vervolgens bepaalde actuariële assumpties worden toegepast zoals verwachte inflatie, verdisconteringsvoeten, verwachte gemiddelde salarisstijgingen en het personeelsverloop. Een wijziging in deze assumpties of het gebruik van foutieve personeelsdata zouden een materiële impact hebben op de Geconsolideerde Jaarrekening. Om deze redenen is de waardering van de voorzieningen voor personeelsbeloningen een kernpunt van onze controle.

Samenvatting van de uitgevoerde procedures

Onze auditwerkzaamheden omvatten onder andere:

- Een analyse van de bestaande plannen binnen de groep en bespreking van eventuele wijzigingen in deze plannen.
- Het testen van de onderliggende personeelsdata door middel van analytisch nazicht ten opzichte van vorig boekjaar en door middel van aansluiting (van o.a.

ouderdom, geslacht, salaris, anciënniteit) van een steekproef personeelsleden met onderliggende documentatie.

- Het beoordelen van de bekwaamheid en de onafhankelijkheid van de externe actuaaris.
- Medewerking van onze interne actuarissen om de gepastheid te beoordelen van de gebruikte actuariële modellen in overeenstemming met IAS19 en om de redelijkheid te beoordelen van de significante assumpties (met name verwachte inflatie, verdisconteringsvoeten, verwachte gemiddelde salarisstijgingen, sterftetabellen en het personeelsverloop) die het management gebruikt bij de waardering van de voorziening.
- Beoordeling van de adequaatheid en volledigheid van toelichting 22 van de Geconsolideerde Jaarrekening.

Financieringsactiviteiten

Beschrijving van het kernpunt

De balans van de Groep wordt significant beïnvloed door de financieringsactiviteit die de Groep vervult. Op 31 december 2019 bedraagt de lange termijn financiering € 3.821,1 miljoen en de korte termijn financiering € 638,0 miljoen, zoals beschreven in toelichting 21 van de Geconsolideerde Jaarrekening. Deze financiering wordt vervolgens gebruikt om leningen toe te staan aan de distributienetbeheerders, waardoor de Vennootschap voor € 3.750,5 miljoen lange termijn vorderingen heeft ten aanzien van de distributienetbeheerders en voor € 170,0 miljoen vorderingen op korte termijn (zoals beschreven in toelichting 16 van de Geconsolideerde Jaarrekening). Gezien de grootteorde van deze bedragen ten aanzien van enerzijds de totale activa en anderzijds de totale passiva van de Groep en de opvolging en inschatting van het management inzake de terugbetalingscapaciteit van de distributienetbeheerders worden de financieringsactiviteiten als een kernpunt van onze controle beschouwd.

Samenvatting van de uitgevoerde procedures

Wij hebben volgende procedures uitgevoerd:

- Het beoordelen van de boekhoudkundige verwerking van de leningen en de bijhorende transactiekosten.

- Het aansluiten van de interestkosten en interestbaten van de verschillende leningen met de betreffende voorwaarden zoals omschreven in de onderliggende contracten.
- Het afstemmen van het hoofdbedrag van de leningen met contracten, confirmaties en betalingen.
- Wij hebben van de directie van de Vennootschap het lange termijn financieel plan verkregen van de Vennootschap alsook van de netbeheerders om de terugbetalingscapaciteit van deze laatste te beoordelen. Deze plannen werden beoordeeld op basis van de jaarrekeningen van de netbeheerders alsook door middel van gesprekken met de directie en met de met toezicht belaste personen.
- Beoordeling van de adequaatheid en volledigheid van toelichtingen 16 en 21 van de Geconsolideerde Jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met IFRS en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor een systeem van interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

In het kader van de opstelling van de Geconsolideerde Jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de Vennootschap om haar continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de Vennootschap te vereffenen of om de bedrijfsactiviteiten stop te zetten of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle over de Geconsolideerde Jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de Geconsolideerde Jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISAs is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van de Geconsolideerde Jaarrekening, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISAs, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de Geconsolideerde Jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van het systeem van interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in het systeem van interne beheersing dat relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een

- oordeel over de effectiviteit van het systeem van interne beheersing van de Vennootschap en van de Groep;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
 - het concluderen van de aanvaardbaarheid van de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling, en op basis van de verkregen controle-informatie, concluderen of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de Vennootschap en de Groep om de continuïteit te handhaven. Als we besluiten dat er sprake is van een onzekerheid van materieel belang, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de Geconsolideerde Jaarrekening of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot op de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de continuïteit van de Vennootschap of van de Groep niet langer gehandhaafd kan worden;
 - het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de Geconsolideerde Jaarrekening, en of deze Geconsolideerde

Jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld.

Wij communiceren met het auditcomité binnen het bestuursorgaan, onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die we identificeren gedurende onze controle.

Omdat we de eindverantwoordelijkheid voor ons oordeel dragen, zijn we ook verantwoordelijk voor het organiseren, het toezicht en het uitvoeren van de controle van de dochterondernemingen van de Groep. In die zin hebben wij de aard en omvang van de controleprocedures voor deze entiteiten van de Groep bepaald.

We verstrekken aan het auditcomité binnen het bestuursorgaan een verklaring dat we de relevante deontologische vereisten inzake onafhankelijkheid naleven en we melden hierin alle relaties en andere aangelegenheden die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid zouden kunnen beïnvloeden, alsook, voor zover van toepassing, de bijbehorende maatregelen die we getroffen hebben om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Aan de hand van de aangelegenheden die met het auditcomité binnen het bestuursorgaan besproken worden, bepalen we de aangelegenheden die het meest significant waren bij de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening over de huidige periode en die daarom de kernpunten van onze controle uitmaken. We beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving.

Verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening en de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van

toepassing zijnde ISAs, is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening, de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag te verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheden uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening

Naar ons oordeel, na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening, stemt dit jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening overeen met de Geconsolideerde Jaarrekening voor hetzelfde boekjaar, enerzijds, en is dit jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening opgesteld overeenkomstig artikel 3:32 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (voorheen artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen), anderzijds.

In de context van onze controle van de Geconsolideerde Jaarrekening zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, hebben wij geen afwijking van materieel belang te melden. Verder drukken wij geen enkele mate van zekerheid uit over het jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport.

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 3:32, § 2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, werd opgenomen in het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening. De Groep heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie gebaseerd op de Global Reporting Initiative ("GRI") standaarden. Wij spreken ons evenwel niet uit over de vraag of deze niet-financiële informatie in alle van materieel belang zijnde opzichten is opgesteld in overeenstemming met de GRI standaarden. Verder drukken wij geen enkele mate van zekerheid uit over individuele elementen opgenomen in deze niet-financiële informatie.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de Geconsolideerde Jaarrekening en zijn in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Vennootschap.

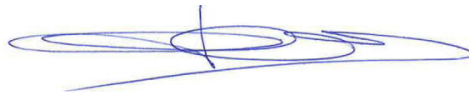
De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle van de Geconsolideerde Jaarrekening bedoeld in artikel 3:65 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de Geconsolideerde Jaarrekening.

Andere vermeldingen

- Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het auditcomité bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.

Gent, 25 maart 2020

EY Bedrijfsrevisoren BV
Commissaris
Vertegenwoordigd door

Marnix Van Dooren
Vennoot*
* Handelend in naam van een BV

Ref. : 20MVD0169